

ekmek ve gül

25 Kasım'ın ardından

3

Bildirideki 'dayanışma' kelimesi, Nurcan'ın buluşma vesilesi

9

Kadınların ekmek isyanları

11

Fabrikada, sokakta, evde emeğimle varım

16

İÇİNDEKİLER

25 Kasım'ın ardından.....	3
Sevda Karaca	
İlknur'un ardından.....	5
Şenay Ünlü	
Şiddete 'Dur' demek için.....	5
Bugün değişerek eve gidiyorum.....	5
Bu erkekleri de kadınlar yetiştiriyor.	
Kadın da suçlu... mu?.....	6
Psikolog Aylin Akçay	
Mahalledeki eylemde fısıltım sese dönüştü, ben dönüştüm!.....	8
Fatma Kurum	
Evde eşimden sokakta herhangi birinden korkar oldum.....	8
Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma Derneği	
Bir sonrakinde herkes bir arkadaşını getirsin' diye biten buluşma.....	8
Ebru Yiğit	
Bildirideki 'dayanışma' kelimesi, Nurcan'ın buluşma vesilesi.....	9
Latife Kartal	
Birbirimiz için, iyi ki varız, var olacağız!.....	10
E. Ava	
Zifiri karanlık ormanlar.....	10
Filiz Gür	
Kadınların ekmek isyanları.....	11
Nuray Öztürk	
Kadınların ısrarı ve direnişi varsa umut da var.....	12
Korkuyoruz ama böyle gitmez, biliyoruz!.....	14
Süpürgeci kadın işçiler: Genel grev en doğru karar!.....	14
Nuray Öztürk	
Milyonlarla oynayanlar milyonların geçimini belirleyemez.....	15
Fabrikada bu kez de kılık kıyafetimiz dert oldu!.....	15
İÇİMİZDEN BİRİ.....	16
Ayşe'nin iyi bir tamirci bulması lazım!.....	17
Fatma Koç	
Badem unundan ekmek yapın diyen saraylılar sussun.....	18
Necla Alikoç	
Kemik için birbirini yiyenlerden mi olacağız?.....	18
Esengül Başaran	
SINIRLARIN ÖTESİ.....	19
Koca koca bütçelerden kadınlara kıvrıntılar.....	20
Neslihan Karyemez	
Tutunacak dal onlar değil biz.....	21
Zahide Kiper	
Yufka dükkanında yoksulluk yansıması.....	21
Kıvılcım Eftelya	
SAĞLIK.....	22
MEKTUBUMUZ VAR.....	23
Dayatılana kafa tutan bir kadının hikayesi: Ülker Abla.....	24
Zeliha Kral	

Arsız sardunyalar gibi olsun hayatımız

Hemen hemen her evin camını, balkonunu, bahçesini yaz boyu güzelleştirir sardunyalar. Bulunduğu yere bereket getirdiği söylenir. Susuz güneşsiz kalsa da değişik tonlarda açar çiçeklerini, su verirse yeşil yapraklarıyla yayılır bulunduğu bütün alana, durduğu yerde güzelleştirir dünyayı. Yaz mevsiminin hep gülen çiçeğidir sardunya. Yaz mevsimi çiçeği dedik ama arsız sardunyalar tutamıyor hiç kendilerini. Kışın soğuğuna, güneş ışığının yüzlerine az vuruşuna rağmen kışın soğukunda da açıyor. İçimizde açıyor sanki tüm zorluklara inat.

Sardunyanın arsızlığı gibi arsızlığa vurup kiş şartlarına rağmen aydınlatmaya çalışıyoruz biz de çehremizi. “Hadi bu ayı battaniye altında atlattık da sert soğuklar bastırınca mecbur yakacağız sobayı, doğal gazı” derken üst komşunun “Nasıl” diyerek çaldığı zilin sesi ısıtıyor içimizi. Bir sıcak çay eşliğinde içimizde birikenleri bir bir dökerken komşumuza, arkadaşımıza; “Bir anlayanım var” duygusu azıcık da olsa hafifletiyor üzerimize basa basa bizi kambur eden yükümüzü.

Evet kış bastırıyor, şartlar daha da zorlaşıyor, hayat daha çekilmez hal alıyor geleni düşündükçe ama, bir de olana düşünmek var. Koca bir yılı daha geride bıraktı kadınlar. Her geçen gün kadına yönelik şiddet daha da artar ve vahşileşirken, çok daha sert koşullara mahkum edilirken emekçiler, işsizlikle, açlıkla, ölümle sınanırken hayatlarımız, “Ne yapabiliriz, nasıl değiştiririz, nasıl bir araya gelebiliriz”i de çokça tartıştık bu aylarda. Yine pandemi yine öznel koşullar, yine ev bark, çocuk, yaşlı vardı aklımızda ancak nefes almanın, “Ohh, varmışım!” demenin olanaklarını yarattık kasım ayı içinde yine de. 3-5 demeden yan yana geldik. Sözleşmemiz elimizden alınırken, durmadık durmuyoruz. Haklarımız geriye götürülürken durmadık durmuyoruz. Koca, yıkılmaz bir dağa yaslar gibi, kadın dayanışmasının gücüne yaslıyoruz sırtımızı. “İyi ki buradayım, iyi ki

kadınlarlayım, gücüne güç kattım, kız kardeşlerime güç verdim” sözleri gözlerimizi doldururken, birbirimize olan inancımıza, umudumuza da can suyu veriyor. Sokakta hep bir ağızdan yankılanan “Geçinemiyoruz” öfkesi birlikte değiştirebileceğimizin ışığını veriyor. Zora zorbalığa rağmen, “İyi şeyler de oluyor” diyebiliyoruz hâlâ.

Asgari ücretin belirleneceği bu ay, bu yılın nasıl geçeceğinin de bir göstergesi olacak aslında. Dolar karşısında Türk lirası değer kaybeder, her gün gelen zamlarla eriyen ücretler her bir emekçi kadının hayatına ağır bir yük olarak dönerken bu yükü taşımak istemeyenlerin iradesi belirleyecek aslında geleceği.

Yaşamlarımızı çözülemeyen bir düğüm gibi sarmalayan şiddet yumağına, kadına yönelik şiddeti besleyen iktidara karşı, sıkı sıkı kenetlenen ellerimiz, birbirimize yasladığımız sırtlarımız cevap olacak. Dergimiz sayfalarında da işte bu cevabı veriyor öncelikle kadınlar. Esenyali'dan Fatma, Eskişehir'den Nurcan, Kocaeli'den, Ankara Tuzluca'yı'dan kadınlar dayanışmayla nasıl dönüştüklerini anlatıyor. İzmir Kemalpaşa'dan belediye işçisi bir kadın ilk kez 25 Kasım etkinliğine katılıp 25 Kasım'ın tarihini bilmeyişine hayıflanırken, birbirleriyle her gün selamlaşıp aslında birbirlerini hiç tanımadıklarının farkına vardığını anlatıyor. Lüleburgaz'da katledilen belediye işçisi İlknur Gökay Tuncel için yazıyor arkadaşları Şenay. “Kadınların seslerini duyurabildiği, özgürce yaşayabileceğimiz bir ülke yaratalım” diyor. Psikolog Aylin Akçay, “Bu erkekleri de kadınlar yetiştiriyor, kadınlar da suçlu” argümanının yanlışlığını tane tane anlatıyor dergi sayfalarımızda.

Son günlerde “Alabildiğimiz bir kuru ekmeğimiz var, ya ondan da olursak” tedirginliği yaşıyor kadınlar ekmek zamları nedeniyle. Ekmek için derneklerin kapılarını açıyor, askıda ekmek arıyor. Biz ise ekmek mücadelesinin başka bir kapısını aralıyoruz Nuray Öztürk'ün İzmir'den Fransa'ya, Mısır'dan Sovyetlere kadınların öncüsü ol-

duğu ekmek ayaklanmalarını anlatarak.

İstanbul'dan, İzmir'den, Aydın'dan, Gebze'den, Ankara'dan işçi kadınların geçim koşullarına dair söylediği en ortak şey “Ayda bir pazara gidiyoruz” oluyor. Sebze, çocuklar için alınan meyve tane tane alınırken, etin tavuğun, adı dahi geçmiyor sofralarımızda. Olmayanı öldürmeye çalışırken yeni yettirme yöntemlerinin reçetesini veriyor kadınlar birbirine.

Bunca dert tasa arasında Adana'dan Ayşe'nin yeni hikayesiyle de kahkahayı basıyoruz. Şaşırtmacası hiç bitmeyen Ayşe'nin yeni maceralarını da heyecanla bekliyoruz.

Eh sona gelirken de kimliksiz kadınların kimliği olan Ülker ablanın şiddetten kurtulma, hayata tutunma hikayesi her çaresizliğin içinde bile bir çare olduğunu gösteriyor bize.

Ne yalnızız, ne çaresiz. En büyük dayanışmamız dayanışmamız ve kız kardeşliğimiz. Sesimizi sesimizle birleştirdiğimiz sürece yeni bir dünyanın kapısını aralayabiliriz. Dayanışmamızı daha da büyütüğümüz dirençli, umutlu, sağlıklı bir yıl olsun 2022.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Sunu görseli: Freepik- Kapak fotoğrafı: Eren Ergine

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

2021'den 2022'ye umut ve sorumluluk taşıyan bir 25 Kasım'ın ardından

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Sevda KARACA

Ülkenin her yanında irili ufaklı buluşmalar, etkinlikler ve eylemlerle dolu bir 25 Kasım geçirdik. Her sene 25 Kasım'da gözlemlediğimiz tablo önümüzdeki dönemin mücadele eğilimleri ve yöntemlerine ilişkin değerlendirme yapma gereksinimi de doğuruyor. Bu yazı da mahallelerde, iş yerlerinde, üniversitelerde, eylem alanlarında yaptığımız buluşmaların, yürüttüğümüz tartışmaların ortaya çıkardığı kimi izlenimleri paylaşmak için yazıldı.

KIYMETLİ ÇABALAR, DEĞİŞTİREN ÖRNEKLER

Kadınların biriken sorun ve dertlerinin çözümünün somutlandığı mücadele araç ve biçimlerinin kadınların en yakınında, ulaşılabilir, kendisini dahil hissedebilir şekilde inşa edilmesi, var olanların yenilenmesi gerektiği bu süreçte çıkan en önemli sonuçlardan biri.

Bu açıdan değerli örnekler de açığa çıktı. Örneğin İzmir'de büyük bir hastanede tek tek bütün katları ve birimleri dolaşarak; doktor, hemşire, hasta bakıcı, temizlikçi, kat sekreteri ile konuşup, şiddeti hangi biçimlerde yaşadıkları, neyi şiddet olarak gördükleri, çözümü nerede gördüklerini tartışıp, bu tartışmalardan çıkan notlarla hazırlanan bildirinin çok yaygın bir biçimde elden ele dolaşması, tartışılması, "Peki ne yapmalıyız?" sorusunu yaygın bir şekilde sordurması önemli bir deneyim. Rekabetin, sendikal bölünmüşlüğü, ağır çalışma koşullarının yarattığı yorgunluğun, birbirine güven duygusunu zayıflatan performans uygulamalarının birbirinden uzaklaştırdığı sağlık emekçisi kadınların bütün bunların ötesine geçip, aynı dertleri yaşayanlar olarak birlik olmak zorunda olduğunu hissettiren böylesi buluşmaların devamını talep ediyor olması da bir gösterge.

Yine İzmir'de Genel-İş 2 No'lu Şube İşçi Kadın Komisyonunun 25 Kasım'ı epey önceden tüm birim-

lerdeki kadın işçilere ulaşmak, hem evde hem çalışma hayatlarında yaşadıklarını ortaya çıkararak dayanışma ve mücadele ağları kurmak üzere planladığı çalışma da öyle. Pek çok yerden farklı olarak bu çalışma, bizzat iş yerine dayanan, çok sayıda belediye işçisi kadının emeğini, zamanını ayırarak parçası olduğu, sonucunda da "Biz ne kadar kalabalıkımız, ne kadar güçlüyüz" duygusunu uyandıran ve önümüzdeki günlerde yapılacak çalışmaları daha fazla kadınla planlamak ve hayata geçirmek için "Ben de varım" dedirten bir çalışma oldu.

Aynı şekilde; pek çok üniversitede daha eylül ayından 25 Kasım sürecini planlayan, yurtlardan öğrenci evlerinden amfilere, kantinlerden öğrencilerin en çok takıldığı kafelere uzanan bir hatta küçük broşürler, çeşitli konu başlıklarında atölyeler, film gösterimleri, hep birlikte tiyatroya gitmek, kent turları yapmak gibi etkinliklerle çeşitlenen çalışmalar da sınav dönemine denk gelmesine rağmen çok sayıda genç kadının hem

yan yana gelmesini sağladı hem de kent merkezlerinde yapılan eylemlere genç kadınların güçlü katılımının alt yapısını oluşturdu.

Yine çeşitli kentlerde yalnızca 1 güne sığmayan, ay boyunca sürdürülen etkinlikler, buluşmalar yaptığımızı da söylemek lazım. Kimi gün yaşadığımız şiddeti paylaşmak için kapalı grup buluşmaları, kimi gün mahalle yürüyüşleri, kimi gün el birliğiyle mahalledeki kadınlara ulaştırmak için broşür hazırlanması, kimi gün o broşürlerin mahalle pazarında, okul önlerinde, işçi duraklarında, halk ekmek büfeleri, aile sağlığı merkezleri önünde hep birlikte dağıtılması, kimi gün ev ziyaretleri, kimi gün muhtarlıkların ve esnafın dolaşılması gibi yaygın bir etki alanı yaratma çabasının ürünü olan çalışmalar yapıldı.

Mahallelerde sokak, iş yerinde bölümler bazında yapılan kadın buluşmaları, kahvaltılar, sinema-tiyatro etkinlikleri, forumlar, söyleşiler, atölyeler bir kadından diğerine aktarılan "birlik olma" duygusunu somutlaştıran şeyler oldu.

PEKİ EN ÇOK NELERİ DİLE GETİRDİ KADINLAR?

Öncelikle kadın cinayetlerini... Sokaklara taşan kadın düşmanlığını... Kadınların kaygılarının büyüdüğünü... Bunun bir içe kapanma tehlikesi barındırdığını... Çünkü kadınların öfkesini akitacağı mecraların, araçların kadınların gündelik hayatında istikrarlı bir varlık hissettiremediğini. Bunun da kadınları yalnızlığa ittiğini...

Her söz alan, İstanbul Sözleşmesi'nin iptali gibi haklara yönelik saldırıların saldırganlara cesaret verdiği söyledi, bunu gündelik hayatlarından örneklerle anlattılar. Boşanan kız kardeşinin nafaka ödemeyen eski eşini aradığında aldığı "Hâlâ ne nafakası peşinde-sin, bitti o devir" cevabını, şiddet uygulayan eşinden ayrılmak istediğini söylediğinde annesinden "Her gün kadınlar öldürülüyor kızım boşanmak istediği için. Senin ölünü görmek istemiyorum, sık dişini, hangimiz dayak yemedik, geçiyor sonra" sözünü duymayan ya-

rattığı üzüntüyü anlattılar.

En çok konuşulan bir diğer konu geçim derdinin yarattığı sıkışmışlık duygusu oldu. Yoksulluk kadınlar için yalnızca ekonomik bir darboğaz değil, kadınların içine sıkıştırıldıkları cende-

renin dişlilerini de sıvılaştıran bir olgu. Son 20 yıldır kadınları aile içinde bağımlı ilişkilere mahkum eden politikanın gündelik hayat içindeki yansıması yoksulluk derinleştikçe daha sarıh bir biçimde görünür oluyor. İşsizlik kaygısı iş yerlerinde yaşanan türlü sorunlara karşı güçsüzleştiren bir rol oynarken tek başına hayatını sürdürme imkanının olmaması da bu bağımlılık ilişkilerini boyunu sıkı bir kemente dönüştürüyor. Dolayısıyla “Geçinemiyoruz” sözünün büyüdüğü bir dönemde, kadınların yoksulluğu çok çeşitli boyutlarıyla gündem ettiği, erkek egemenliğini derinleştiren yönleriyle şiddetle geçim sorununun nasıl iç içe geçtiğinin daha çok konuşulduğu bir 25 Kasım oldu. Masraf artmasın, tek kombi yansın, bir tencere kaynasın diye yapılan ev birleştirmeler, böylelikle bir kadın evde çocuklara bakıp evin yükünü sırtlanırken diğer kadının çalışabilmesini sağlamak gibi “dayanışma” pratikleri, ücretli bir işte çalışıp hafta izininde evlere temizliğe, paketleme fabrikalarında gündelik işlere gitme, mahallelerde eve iş veren fabrikalardan gelen incik boncuğu dizme gibi geçinme stratejilerinin ne kadar yaygınlaştığını anlattılar. Geçim sıkıntısının evlerdeki gerginliği artırdığını, iş yerindeki baskı ve denetimlerin evlere taşınan boyutunun “tahammülsüzlük, kavga, birbirine karşı ilgisizlik, depresyona varan kötü ruh hali” olarak yansıdığını söylediler. “Zaten var olan gerginlik seslerin yükselmesine, itip kakmalara varıyor” diye ifade edilen durum esasen kadınları ve çocukları hedef alan şiddet.

Bir diğer dikkat çekici nokta ise kadına yönelik şiddeti önlemek için önlem alınmamasının artık iktidarın “kadınları korkutmak, sindirmek için” özel bir politika olarak uyguladığı yönündeki fikrin öncesine göre yaygın bir hale gelmesi. Kadınlar iktidarın kadına yönelik şiddete sıfır tolerans sözünü sadece komik bulmuyorlar, aynı zamanda açık bir “dalga geçme” olarak değerlendiriyorlar. Bir kadın “Enflasyon, işsizlik rakamı onlar için neyse, kadın cinayeti rakamı da o, hepsi aynı yalan” diyor.

GÜVENSİZLİK, YALNIZLIK, BEKLENTİCİLİK

Kadınları yan yana gelmekten alıkoyanın ne olduğu-na dair tartışmalarda öne çıkan kimi olgular var: Sürekli olarak şiddet görüntülerinin yaygınlaştırılmasından, korkunç yargı kararlarının üst üste gelmesinden, hangi meseleye yetişeceğimizi şaşırtan çok boyutlu saldırı furyasından ağır bir umutsuzluk duygusu yayıldığını söylüyorlar. Tartışmalar bunun iki yönü olduğunu gösteriyor; birincisi, üst üste yaşanan ve kadınlar bakımından olumsuz tabloyu daha da karanlık tonlara boyayan olaylar ve haberlerin, mücadele deneyimleri, kazanımlar, direnç noktaları, kurulan irili ufaklı birliklerin bilgisinden daha hızlı ve çok yayılıyor olması. Pek çok buluşmada, örneğin bir iş yerinde yaşanan tacize karşı kadınların yan yana durup tacizciyi işten attıran, mahallede çeşitli dayanışma pratikleriyle hayatı nispeten kolaylaştıran, bir şiddet vakasında bir kadın grubuna ya da derneğine ulaşarak hayatını değiştirme gücü bulduğunu anlatan kadınların deneyimleri biraz gıpta biraz da hayretle, daha çok da “münferit bir olguymuşçasına” dinleniyordu. Kadınlar bir yandan “Böyle örnekleri daha çok paylaşmalıyız ki herkesin umudu artsın” derken, bir yandan da “Siz yapabildiniz ama bizim mahalle öyle değil, bizim iş yeri öyle değil, bizinkiler birlik olmaz, ben tek kalırım, bizim oradakilere güven olmaz” diyor-du.

Kadınlar kendilerini yalnız hissediyor, daha da ötesi kendinde değiştirici bir güç göremiyor, genel olarak hep kendisi dışında birilerinin değiştirici rol oynama konusunda bir adım öne çıkmasını bekleme hali yaygın. Bunda iktidarın bir adım öne çıkana sopa sallayan baskıcı yöntemlerinin yarattığı karanlık kadar, sürekli olarak “Bana oy verin, halledeceğiz” diyen, beklemeye çağıran anamuhalefetin halkı siyasetsizleştiren siyasetinin de etkisi var.

Tartışmalarda, “İlk seçimde gidecekler” ya da “Kaybetseler de gitmezler” gibi birbirinin zıddı gibi görünen ama aynı sonuca hizmet eden söylemlerin öfkeleri büyüyen kadınların bir araya gelişine olumlu bir etkisi olmadığı da açıkça görülüyor. Tam tersi, anamuhalefetin

harladığı bu söylemlerle yaratılan “beklencilik” ya da “korku” ikliminin kadınları etkin bir mücadeleden uzak tutup pasif bir izleyici olmaya ittiğini ya da iktidarın sindirme ve korkutma tekniklerine hizmet ettiğini, her iki seçeneğin de özünde iktidarın işine yaradığını söylemek mümkün.

HEPİMİZE DÜŞENLER...

Kadınlar, iktidar karşısındaki geniş hoşnutsuzluğun ve öfkenin ve mümkün olan kitlesel direncin gerçek sahipleri olarak düzenin kurallarıyla sınırlanmış dar muhalefetin çizdiği siyaset çerçevesine sığmayacak büyük bir potansiyel taşıdıklarını 25 Kasım sürecinde yaptığımız irili ufaklı tüm buluşmalarda gösterdiler. Ancak bu potansiyelin harekete dönüşmesi için hepimize düşen sorumluluklar var.

Daha iyi ve daha çok anlatmak, daha iyi ve daha çok örgütlemek zorunda olduğumuz şeyler var:

Öncelikli olarak “birlik” denilen mefhumun erişilemez, büyük bir hayal olmadığını, tam da örneğin bunların konuşulduğu o buluşmaya geldiği için değişimin bir parçası olduğunu...

Mahallede, iş yerinde, okulda, dernekte, komşular arasında kurulan ağların “birlik de birlik” diye sanki soyut bir mefhummuşçasına konuşulan şeyin ta kendisi olduğunu...

Bu birliklerin kadınların sözünü etkin biçimde siyaset sahnesine taşıyacak, seçim sürecini de “zorunlulukların” ötesine taşıyacak Üçüncü İttifak’ın bir özne olarak vücut bulacağı mecralar olduğunu...

Kadın mücadelesinin çeperini genişletmek zorunda bırakan ağır koşulların, aynı zamanda daha çok kadını bu mücadelenin etkin bir parçası, öznesi olmaya da meylettiren koşullar olduğunu unutmayalım.

Ama bu kendiliğindenliğe bırakılamaz, bunun için toparlayıcı bir güç, harekete geçirici sorumlu özneler lazım. O biziz, o yaşamın her alanında kurduğumuz birliklerimiz.

Hayatta kalmak ile yaşamak arasındaki o muazzam fark, daha çok kadının hayatına sahip çıkma mücadelesinin aktif öznesi haline gelmesiyle yaratacağı fark olacak. Ve o farkı işte bu birlikler yaratacak.

İlknur'un ardından...

Şenay ÜNLÜ*
Lüleburgaz-Tekirdağ

Aklımda hep aynı soru! Bu ülkenin hangi bölgesinde yaşarsak yaşayalım hayatımız güvencede değil mi? Okuma oranının en yüksek olduğu, en rahat olduğumuzu düşündüğümüz Lüleburgaz'da bir kadın sokak ortasında katledildi... Peki neden?

Yıllarca yan yana çalıştığım, her sabah gülümsemiyle karşılayan iş arkadaşım, sırdaşım, bir bakışla halimi anlayanım günde yüzlerce insanın geçtiği bir sokakta üç bıçak darbesi ile katledildi. Nedeni bir erkeği reddetmesi.

Uzun yıllar önce tanıştığı, kimine göre hata, kimine göre yanlış tercih diye değerlendirilse de yanlışlarını fark eder etmez ayrıldığı biri tarafından katledildi.

Buna ölüm demek yaşama hakaret... Elinden tutup, ittirip, bir gaflet anında apartmanın önünde kardeşi ile telefonda konuşurken (kız kardeşi öldürülme anında çığlığını duyarak) katledildi. İlknur bu ülkenin dayatmaları, toplumsal baskı yüzünden yaşadıklarını en yakınına bile anlatamadan yıllarca işkenceye maruz kaldı. Ülkemizdeki birçok kadın gibi korkarak, yaşadıklarını saklayarak, "Kimse duymasın, aman hakkımda ne düşünürler" diyerek yaşadı yıllarca. Takip edildi, dayak yedi, tehdit edildi ve bilmedi-

5 Kasım günü işten eve dönerken Selçuk G. tarafından katledilen Lüleburgaz Belediyesi çalışanı İlknur Gökay Tuncel'in arkadaşı Şenay Ünlü, İlknur için yazdı.

ğim bir sürü şiddete maruz kaldı, sustu. Aslında susmaya mecbur bırakıldı. Konuşsa çünkü öldükten sonra bile arkasından ne konuşulduysa onlar konuşulacaktı. Eski sevgiliymiş, evliymiş, adamın parasını mı yedi? Acaba aldattı mı? Bu ve buna benzer birçok yaftalamayla karşı karşıya kalacaktı.

Sustu, çünkü arkasında duracak hiç kimse, hiçbir kurum yoktu. Pompalı tüfek ile tehdit edildi, kendi imkânları ile onu katleden kişinin evini arattırdı, o kişinin evinde pompalı tüfek bulundu, lütfedildi, adam üç beş gün hapse yatırıldı, sonra yine salıverildi.

Sustu... Çünkü "Evlendin sen artık, kocan ne düşünür hakkında boş ver artık düşünme" denildi. Susturuldu! Yıllardır süren şiddet bir gün işten çıkıp evine giderken katili tarafından başka bir noktaya taşındı. Mahkeme süreçleri, şikâyetler, tutuklama kararları, uzaklaştırma kararı, uzaklaştırmanın ihlali, kavgalar, gürültüler, hakaretler ve kendi içinde yaşadığı tüm üzüntüler, korkular, haykırımlar bir kenara atıldı. Yaşamından tek hatıra güzel gülüşü kaldı. İlknur ha-

Fotoğraf: Eda Aktaş

yatının sonlandığı güne kadar sürekli korku ile yaşadı. Tüm korkularına rağmen yine de hayata sıkı sıkıya bağlandı. Ta ki hayatı elinden alınana kadar.

Bu ülkede kadınlar "Sen benimsin, benim kalacaksın, evlensen bile seni öldürürüm" denilerek katlediliyor. O katledilen kadının cenazesinde "Sevgilisi de değildi, sevgilisi olsa neyse" cümlesi bir kadın tarafından sarf ediliyorsa, kat edeceğimiz çok yol, öğrenmemiz gereken çok insani yön vardır diye düşünüyorum. Kadınların seslerini duyurabildiği, özgürce yaşayabileceğimiz bir ülke hayalimiz var. Çok da olmasa gerek... İnsanca yaşamak, özgürce kahkaha atmak, birini istememe hakkı, reddetme özgürlüğüne kavuşacağımız günlere... "Katledilen" tüm kadınların hakları susanların, onu korumayanların ruhlarında ızdırap olsun...

* Selçuk G. tarafından katledilen Lüleburgaz Belediyesi emekçisi İlknur Gökay Tuncel'in arkadaşı

ŞİDDETE 'DUR' DEMEK İÇİN DAYANIŞMAYA DAHA ÇOK İHTİYACIMIZ VAR

TEKSTİLDE çalışan bir kadın işçiyim. Fabrikamızda ve hayatımızın diğer anında kadın işçilerin yaşadıklarını anlatmak istiyorum.

Bir kadın işçi olarak fabrikaya girdiğimiz an hedef olarak işe başlıyoruz. İster evli ister bekâr olalım bu durum hiç değişmiyor. Kadın işçiler şefler, vardiya amirleri tarafından taciz ediliyor. Ekmeğimiz ile sınanıyoruz. Fabrikada gün geçtikçe çalışma koşulları daha da zorlaşıyor. 12 saat, 16 saat, hafta tatili olmaksızın çok yoğun çalışmak zorunda kalıyoruz. Bu nedenle hayatımızın neredeyse tamamı fabrikada geçiyor. Çocuklarımızı kimsesiz çocuklar gibi anne ve babalarını görmeden büyüyor. Dolayısıyla pek çok işçi arkadaşımızın aile ilişkileri zayıflıyor, boşanmalar çoğalıyor. Bazen de insan onuruna yakışmayan çalışma koşulları insanların değer yargılarını da olumsuz etkiliyor.

Ülkemizde kadınlara kullanılmaya hazır bir mal gibi bakılıyor. Buna ne basın ne de sendikalar ses çıkıyor, düzelmesi için hiçbir şey yapılmıyor. Ülkemizde kadını koruyan İstanbul Sözleşmesi kaldırıldı, geride kalan mevcut yasalar ise uygulanmıyor. Hak, hukuk ve adalet olmadığından huzurumuz da yok. Biz kadınlar sürekli şiddete mahkum ediyoruz, öldürülüyoruz. Hükümetin kadın düşmanı politikaları devam ettiği sürece ne fabrikada ne de ülkede koşullar düzelecek ne de biz kendimizi güvende hissedeceğiz.

Biz kadınların bu duruma dur diyebilmesi ancak bizim dayanışmamızla mümkün olabilecek. Şimdi buna eskisinden daha çok ihtiyacımız var.

Tekstil işçisi bir kadın
Lüleburgaz/TEKİRDAĞ

Fotoğraf: Genel-İş

Bugün değişerek eve gidiyorum

25 KASIM sonrası, ev ev işyeri işyeri yapılan etkinliklerin, buluşmaların bizi ne kadar güçlendirdiğini, birbirimizin dertlerine dokundukça, şiddetten kurtulma yollarını beraber aradıkça, örgütlendikçe, yan yana geldikçe nasıl değiştiğimizi merak edenler Kemalpaşa Belediyesinde yeni örgütlenen Genel-İş 7 Nolu Şubenin düzenlediği 25 Kasım etkinliğine katılan bir kadın işçi etkinlikten hemen sonra kaleme aldığı bu mektubu mutlaka okumalı...

Ben KHK'lı bir işçiyim. Sendikaya yeni üye olduk. 25 Kasım dolayısıyla üyesi olduğum Genel-İş 7 Nolu Şube, belediyenin de desteğiyle 25 Kasım İşçi Kadın Buluşması gerçekleştirdi. Daha önce böyle bir etkinliğe hiç katılmamıştım.

"25 Kasım nedir?" diye sorsalar "Kadınların şiddete karşı geldiği gün" derdim herhalde o kadar... Hiç "Nedir bunun geçmişi" diye sormadım kendime. Zaten zamanım da hiç olmadı. İş, ev, çocuk bakmak arasında geçti yaşamım. Meğerse neler olmuş geçmişte... Ben neden bilmi-

yorum, diye kendime kızdım. Bilmek gerekiyormuş. Bir de ben hep şiddeti sadece dayak gibi görürdüm. Etkinlikte fark ettim ki biz hep şiddetle yan yanaymışız da bilmiyormuşuz, illa ki dayak yememiz gerekiyormuş.

Serbest kürsü yapıldı etkinlikte. Şube başkanı "Hadi biraz dertleşelim" dediğinde hayatta çıkıp konuşmam diye düşünüyordum. Sonra herkes bir şeyler söyleyince cesaretlendim. Her gün selamlaştığımız arkadaşlarımızı hiç tanımiyormuşuz, onu anladım bu etkinlik sayesinde.

Konuşmam dedim ya, konuştum ama dizlerimin bağı çözülmedi önce kendimi anlatırken. Sonra karşımda benim gibi bir sürü kadını görünce güçlendiğimi hissettim. Hepsine sarılmak istedim. Konuşabildiğim için emeği geçen herkese teşekkür ederim. Bugün değişerek eve gidiyorum.

Kemalpaşa Belediyesi'nde çalışan bir kadın işçi/İZMİR

‘Bu erkekleri de kadınlar yetiştiriyor, kadın da suçlu...’

mu?

Psikolog Aylin AKÇAY

Kadına yönelik şiddet her boyutuyla gündemimizde. Söz konusu olan kadınların yaşam hakkını neredeyse kitlesel olarak ortadan kaldıran noktaya gelmiş devasa bir konu olunca sebeplere de çözüm yollarına ilişkin de birçok farklı fikir tartışılıyor. Bu yazının sınırında, evvelden ezele kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda sıklıkla gündeme gelen/getirilen bir yaklaşımı ele almaya çalışacağız.

Kadına şiddet devasa olduğu kadar politik bir mesele. Kapitalizmin ilerlemek ve ayakta kalmak için yol arkadaşlığına ihtiyaç duyduğu, şiddetten beslendiği ve şiddeti beslediği bir sorundan bahsediyoruz. Bu konuyu konuşurken dünden bugüne bu bağı görünmez kılacak, şiddetin nedenleri ve sonuçları konusunda hedef şaşırtacak, çözümü hep “başka yerlere” kaydırma-ya niyet eden çokça kafa karıştırıcı ile karşılaştık, karşılaşıyoruz. Bunlar çoğu zaman doğrudan bu hedefle burjuvazinin ideologları ve sözcüleri tarafından bilinçli bir şekilde gündeme getirilmekle birlikte, konunun karmaşıklığı ve büyüklüğü bu fikirlerin kadınlar içinde de karşılık bulmasına zemin hazırlıyor. Yıllar öncesinde örneğin çok yaygın konuşmak durumunda olduğumuz argümanlardan biri şiddetin psikiyatrik sorunu olanlar ya da alkol –madde bağımlılığı olanlar tarafından işlendiği; şiddetin bazı “sorunlu” erkeklerin gerçekleştirilen münferit bir davranış olduğu konusundaki değerlendirme idi. Bu, çokça iyi niyetli çabanın şiddetle mücadele için alkolü azaltmaya harcanmış olmasına da neden olmuştur. Kadın hareketinin bu argümanlara karşı bilimsel değerlendirmeler, veriler ve tespitleri de içeren mücadelesi zaman içinde bunun gibi kafa karıştırıcı çeşitli yaklaşımların tedavülden kalkmasını sağladı. Bazıları değişse, bazıları aynı kalsa da kafa karıştırıcılar halen var kadınların arasında.

ERKEKLERİ YETİŞTİRMEKTEN SADECE KADINLAR MI SORUMLU?

Bu yazıda üzerinde duracağımız kafa karıştırıcı yak-

laşım şiddette kadınların da suçu olduğuna dayanan yaklaşım: Kadınların da suçlu olduğu, çünkü insanları ve erkekleri kadınların, “annelerin” yetiştirdiği; dolayısıyla şiddet uygulayan erkekleri de annelerin yani kadınların yetiştirdiği; annelerin çocukları doğru yetiştiremedikleri ve bu nedenle şiddette payları olduğu; erkekleri yetiştiren anneler olduğu için şiddeti önlemek için de önce annelerin eğitilmesi gerektiği yaklaşımı. Farklı şekillerde ve gerekçelerle ifade edilse de bu yaklaşımı böyle özetleyebiliriz. Nasıl? Bu değerlendirmelerde haklı bulduğunuz yönler var mı? Aranızdan en azından bir kısmınızın içinden “Evet aslında, kadınlar da erkek çocuklarını şımartarak büyütüyor”, “Bazı kadınlar oğullarının gelinlere şiddet uygulamasından hoşlanıyor, onu durdurmak yerine seviniyor” dediğini duyar gibiyiz. Haydi öyleyse gelin hep birlikte bunun üzerine düşünelim:

■ Çocukların kendilerinin ve diğerlerinin haklarını bilerek; haklarını korumayı-diğerinin hakkını da gözetmeyi ve korumayı öğrenerek; cinsiyet eşitliği ve bunun gerekleri konusunda farkındalık geliştirerek yetiştirilmesinin önemli ve gerekli olduğu aşikâr. Peki ama bu yetiştirmeyi bugün kim yapıyor? Kim yapmalı? Ve çocukların farkındalıkla yetiştirilmesi, şiddet sorununu bitirecek ana çözüm yolu mu? Yoksa sadece bir parçası mı?

■ Hane içinden başlayarak çocukların yetiştirilmesinden ilerleyelim. Hane içinden başlayalım diyorum, çünkü kadına suç atfeden değerlendirmeler çocuğun “genel eğitiminin” annenin görevi olduğunun kabul ve onayından hareket ediyor. Oysa çocukla ilgili tüm sorumlulukların olduğu gibi bunun da anneye ait olarak kodlanması ve böyle kabul edilmesi, annenin her şeyden sorumlu ilan edilmesi, aynı zamanda şiddetin altında yatan eşitsizliğin önemli parçalarından bir tanesi. Dolayısıyla bu onaylama halinin kendi sorunu.

■ Yine hane içinden devam edelim ve bu yetiştirme işinin pratik karşılığına bakalım. Hane içi sorumluluk sınırında dahi düşündüğümüzde çocuğun yetişmesi sadece annenin “yaptığı” bir şey değildir, olamaz da.

Bugün açısından çocukların bakımı, onlarla ilgilenilmesi, okul takibi, beslenmesi, gelişimi vb. her türlü konuda sorumluluk annelere devredilmiş durumdadır, doğru. Çocuğa bunlara ek olarak hayata dair bilgilerin (konu örneğinde olduğu gibi şiddetin anlatılması, şiddet uygulamamanın öğretilmesi) aktarılması işi de genel olarak anneye devredilmiştir bu da doğru. Ancak anneden yapılacak bu aktarma işi, sözel olarak çocuğa bilgi anlatma ve annenin çocuğu ile kurduğu kişisel ilişkisinin nasıl olduğuyla, çocuğa nasıl davrandığını, model olup olmadığı ile sınırlıdır. Oysa eşitlik de haklara saygı da şiddet de öğrenilen davranışlardır. Fakat bu öğrenme çok boyutludur; anlatma ile sınırlı değildir; öğrenme bir bütündür; çocuklar anlatılan kadar hatta daha

ağırlıklı olarak deneyimlediklerinden, gördüklerinden, yaşadıklarından öğrenirler. Sadece hane içini düşündüğümüzde bile annenin çok doğru bilgiler verdiğini ve çok iyi yaklaştığını varsaysak bile, ev içinde anne dışında deneyimlenen örnek, işlerin anneye devredilmesi, babanın üstlenmediği görevleri, ev içindeki eşitsizlik, babanın anneye nasıl yaklaştığı, babanın anneye her türlü şiddeti... Bunların hepsi çocuğa başka başka bilgileri pratik olarak yükler. Ve bu ortamda anne ev içinde dahi ana öğretenez olamaz. Çocuğun eğitiminde baba başta olmak üzere evdeki yetişkinlerin tamamının doğrudan etkisi ve rolü vardır.

■ Hayatımız hane ile sınırlı değil. Şimdi hane içinden biraz çıkalım. Evin dışında kocaman, kurulu bir hayat ve bir toplum var. Öğrenme, sadece ev içinden değil, hayatın tüm alanlarından -toplumsal alandan aldığımız tüm bilgilerle- deneyimlediklerimizle, gördüklerimizle, biriktirdiğimiz mesajlarla oluşuyor. Bir çocuk en geç ilkokulda adımını evden dışarı atar ve artık

Görseller: Freepik

Bir daha düşün!

insanın öğrenmesi ve davranışlarının oluşumunda toplumsal hayat bir daha çıkmamak üzere devreye girer. Okul, sokak, arkadaşlar, ilişkiler, çok erken yaşlardan itibaren hayatımıza giren dijital alan, medya; iş yaşamı, tüm kurumsal alanlar, yasalar, adalet; ve elbette ki hepsinin işleyişin yapısını belirleyen, buralardan neleri öğreneceğimize karar verilen politika alanı devrede artık. Buralardan öğreniyoruz, öğütleniyoruz, yönlendiriliyoruz.

■ Böyle bir tablonun içinde, hele ki bugün toplumsal alanda, kamusal mekanizmalarda, medyada, belirlenen politikalarda, politikacıların sözlerinde, Diyanetin fetvalarında, kurumların uygulamalarındaki mevcut durumumuzu, her gün şiddeti meşrulaştıran, cezasızlaştıran, her gün yeni bir kadın hakkına göz diken yığınla mesajın ve uygulamanın ortasında şimdi erkekleri yetiştirenlerin sadece anneler olduğunu söyleyebilir miyiz? Söyleyemeyiz.

■ Bu yetiştirme işi kimin görevi, bir de oraya bakalım. Annelerin mi? Şiddetin önlenmesi de kadınların korunması da eşitliğin sağlanması da kamunun, yani devletin görevi. Bu üstelik yasalarla, Anayasa ile güvenceye alınmış bir görev. Tüm kurumsal mekanizmalarını şiddeti gerçekten önlemek üzere şekillendirmek, hiçbir kurumu ya da kişisi aracılığı ile şiddete taviz vermemek, eksikleri gidermek, şiddete tolerans tanımamak hafifsememek, yasaları uygulamak devletin görevi. Çocukluktan itibaren kurumları aracılığı ile şiddet konusunda toplumda farkındalık oluşturmak, bireylerin eğitimlerini sağlamak da bu görevlerin bir parçası.

■ Kadınların çocuklarını da erkekleri de başka kadınları da şiddete karşı olarak yetiştirme çabasının bir anlamı yok mu? Tabii ki var. Hatta çok büyük bir anlamı var. Şiddete karşı mücadelenin büyümesi, birbirimizden öğrenmemiz, şiddetle mücadelenin ilerletilme-

Yaygın şiddet sorununu konuşurken karşımıza en çok çıkan argümanlardan biri bu. Şimdi bunun üstüne hep birlikte düşünelim, bu argüman neden yanlış cevap verelim.

sinin çok önemli parçaları. Çoğalarak gücümüzü büyüteceğiz ve devletin görevlerini yapmasını sağlayacak gücümüzü oluşturacağız. Bunlar mücadelemizin gerekleri. Ama bu, devletin eksik bıraktığı görevlerin ve şiddetin önlenmesinin mümkün olmayan şekilde annelerin omuzlarına yıkabileceğimiz ve hesabı da onlardan sorabileceğimiz anlamına gelmiyor.

■ Kadınlar da erkekler gibi bu yaşamın bir parçası. Şiddeti meşrulaştıran, sürdüren bir sistem gücünü sadece erkeklerden almaz, alamaz. Kadınları da çeşitli biçimlerde şiddetin devamı politikalarına kazanmak için, ikna için her yolu dener, deniyor. Bu nedenle kadınların arasında çeşitli biçimlerde dayanışmayı, birlikte mücadeleyi engelleyecek, rekabet oluşturacak unsurlar sokar, bunun için çaba sarf eder. Bu nedenle kadınlar arasında dayanışma her an hazır değildir, olmayabilir, bu anlaşılabilir da. Ama kadınların hayatları pahasına şekillenen şiddet ve sömürü karşısında bunu en kolay ve en hızlı sağlayabilecek olan ve sağlayan da kadınlardır hep. Biraz çaba, biraz yakınlaşmak özellikle şiddet karşısında kadınların nasıl dayanışmalar gösterebildiğinin örnekleriyle doludur.

■ Şiddetle mücadelede sorunun kaynağında ve çözümünde kimlerin olduğunu, kiminle kavga edeceğimizi kiminle dayanışacağımızı doğru belirlemek oldukça önemli. Çünkü bu, nereye odaklanacağımızı da etkiliyor. Şiddet karşısında kadınların birbirini suçlu ya da sorunlu görmesine neden olan yaklaşımlar dayanışmamızı, örgütlenmemizi zorlaştırdığı gibi şiddetin önlenmesinde asıl sorumluları, asıl zorlamamız gereken yeri gözden kaçırmamıza neden olabiliyor. Bu nedenle kadınların arasında da yaygınlaşmış bu ve benzeri bizi sorunun çözümünden uzaklaştıran yaklaşımlarla da uğraşmak, birbirimizi anlamak, dinlemek, değiştirmek ve doğru hedeflere doğru ilerlemek de her zaman mücadelemizin bir parçası. Yaygın farklı yaklaşımlara ilişkin değerlendirmeleri başka yazılarda ve mücadelemizde sürdürmek üzere.

Mahalledeki eylemde fısıltım sese dönüştü, ben dönüştüm!

Fatma KURUM
Tuzla-İstanbul

Bir çığlık insana ne hissettirir? Korku, şaşkınlık, dehşet, acı, nefes alamama... Emine Bulut'un kızının çığlığı bende bu duygularla birlikte öfkeye dönüştü, "uykudan uyanma" etkisi yarattı. Evet öfkeliyim. Her gün kadınlar, erkekler tarafından öldürülüyor. Her gün kadınlar ve çocuklar tecavüze uğruyor, öldürülüyor. Ama adalet bir türlü yerini bulmuyor. Yetkililer görevini yapmıyor, hakimler faillerin cezalarını indiriyor. Siyasilerin, din adamlarının konuşmaları, açıklamaları adeta suça teşvik eder gibi. Kadının kahkahasından, gideceği yolun mesafesinden, giyiminden, yaşam şekline kadar her şeyini eleştirme hakkını kendilerinde bulabiliyorlar. Ama hayattan koparılan kadınların hayallerinin, yaşamlarının bir önemi yok. İşte Emine Bulut'un kızının feryadını duyduğum o gün bu haksızlıklara bu yı-

Fotoğraflar: Esenyali Kadın Dayanışma Derneği

kıma sadece sosyal medyadan tepki göstererek "Dur" diyemeyeceğimi anladım. Tek başıma kadınlarla birlikte, örgütlü bir şekilde hayatlarımızı ve haklarımızı savunmalıydık.

YÜRÜYÜŞÜM BÜTÜN KADINLARIN YÜRÜYÜŞÜ OLDU

Bu farkındalık beni bir arayışa sü-

rükledi. Emine Bulut'un katledilişini protesto etmek için bir araya geldiğimiz mahalle eylemi dernek ile tanışmamda vesile oldu. O günden sonra kadınlara yapılan her haksızlıkta, her kadın cinayetinde acımı, üzüntümü Esenyali Kadın Dayanışma Derneğindeki kız kardeşlerimle paylaştım.

Kadın derneği ile daha güçlüyüm artık. Onlarla birlikte güzel bir yol kat-

ettim. Çünkü dernek sadece kadın cinayetlerinin sesi değil, bir cinayet daha işlenmesin diye kadınların sığındığı bir dost yuvasıydı. Kadınların derdine çözüm bulmak için müracaat ettiği ilk kapıydı. Bazen kadınların bilgisine bilgi katmak için toplandığı bir derslikti. Derneğimiz üretiyor, dokunuyor, paylaşıyor. Ben de onlarla birlikte bu güzel amacın bir parçası olmaya çalışıyorum. Tek başıma yoktum. Dernekle birlikte cılız çıkan sesim fısıltıdan güçlü bir sese dönüştü. Korkumun yeri-

ni cesaret aldı. Kadınların ellerinden tuttum. Bilgimi çoğalttım, yeni şeyler öğrendim, aydınlık oldum. Dertleri dinledim, çözüm arayan oldum. Gülümsemem ağız dolusu özgür bir kahkaha oldu. Yürüyüşüm bütün kadınların yürüyüşü oldu. Kısacası dernek gücüne güç kattı.

'Bir sonrakinde herkes bir arkadaşını getirsin' diye biten buluşma

Ebru Yiğit
Kocaeli

25 KASIM Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü dolayısıyla kadınlarla şiddeti konuşmak, şiddetin yaşamımızda nasıl bir yer ettiğini ve bununla nasıl mücadele edeceğimizi paylaşmak için yan yana geldik. Bu yan yana geliş her önemli gün ve etkinlikte olduğu gibi birinin konuşup diğerlerinin dinlediği bir şey olmasın istedik. Önce kısa bir film izleyip sonrasında kadınların kendilerini ifade etmelerine olanak tanımak bizim için kadınlarla başka bir duyguyu örmenin aracı oldu. Bir yuvarlak masa etrafında toplanan kadınların her biri diğerine kendini tanıttı, kadın olmanın, şiddetin, yoksulluğun ve eşitsizliğin kendi hayatlarında ne anlam ifade ettiğini anlatmaya başladılar. İlk sözü alan kadın arkadaşımızın "Benden başlamanız olur mu?" isteği-

le hemen yanında oturan kadının kısık sesli olarak birkaç cümle ile ifade ettiği kadınlık halleri, sonrasında diğer kadınların katılımı ile deyim yerindeyse bir zincir gibi birbirini tamamladı. İlk başta konuşamayan kadınların toplantı sonunda nasıl da bir öz güvenle kendilerini ifade ettiklerine şahitlik ettik.

İstanbul Sözleşmesi'nin kadınların hayatında nasıl bir anlam ifade ettiğini, kaldırılmasının ne yaratacağını bilmeyen kadınlara İstanbul Sözleşmesi'nin önemini ifade ettikten sonra sözleşmeyi savunmanın değerini kendilerinden dinledik. "Kadın kadının kurdudur" ile başlayan sohbetler, konuştuğukça "Kadın kadının yurdudur aslında"ya dönen ve en yakın zamanda tekrar bir araya gelme çağrısıyla bitirilen bir toplantıya dönüştü. Eşinin "Gitme sakın" demesine rağmen gelen de vardı, "Daha önce böyle kadınlar buluşunca polis geldi, gitme" diyenlere karşı bir cesaretle yan yana gelen de. Kadınlar bu buluşmadan, "Bir sonrakinde herkes bir komşusunu, arkadaşını koldundan tutup getirsin" diyerek ayrıldı. Korkuya, baskıya, yok sayılmaya karşı ancak yan yana gelerek "iyi oluyoruz". Bir kez daha hissettik ki ne çok ulaşacak sesimiz ne çok birbirimizden alacak gücümüz var.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Evde eşimden sokakta herhangi birinden korkar oldum'

Tuzluca'yır Kadınları
Dayanışma Derneği

İSTANBUL Ataşehir'de hiç tanımadığı Can Göktuğ Boz tarafından samuray kılıcıyla katledildi Mimar Başak Cengiz. Bir kız kardeşimizi daha kadın cinayetinde kaybetmek bizleri hem derinden üzdü hem de her zamanki gibi öfkelenirdi. Diğer yandan bu durum biz kadınların sokağa çıkarken yaşadığı tedirginliği daha da artırdı. Tuzluca'yır Kadınları Dayanışma Derneği olarak 25 Kasım haftasında gerçekleştirdiğimiz serbest kürsü etkinliğine de yansıdı bu duygu hali. Kadınlar bu haberle artık daha da tedirgin olduklarını, sokağa çıkarken çekince duyduklarını ifade etti. Etkinliğimize katılan bir kadın, "Artık akşamları dışarı çıkmıyorum. Başıma ne gelir belli değil" derken, katılımcılardan Müzeyyen'in, "Ben iki çocuk annesiyim. Tuzluca'yır'da oturuyorum. Artık dışarı çıkarken korkuyorum. Akşam markete çıktığımda bile yalnızsam ya bir

tanıdığını arıyorum ya da eşimi arıyorum. Benimle konuşuyorum. Çok kötü bir duruma geldik. Güvenmiyorum, artık sokakta yürürken bile korkuyorum. Bir kadının başına ne zaman ne geleceği belli olmuyor artık. Baksanıza çaresiz birini seçtim diyor bir de utanmadan" oldu sözleri.

KIZIMIN BÖYLE YAŞAMASINI İSTEMİYORUM

Hatice isimli bir kadına kendi yaşadığı şiddetle birlikte paylaştı duygularını: "Eşimle henüz ayrılmadım, ayrılırsam zarar vermekle tehdit ediyor beni. Gerçekten korkuyorum. Daha geçtiğimiz gün gencecik bir kadın öldürüldü. Hem de çok canice öldürüldü. Zaten evde eşimden korkuyorum şimdi de sokakta herhangi birinden korkar oldum. Aslında herkesten korkar oldum. Bu durumu nasıl çözebiliriz gerçekten bilmiyorum. Ama çözülmesi gerek. Çünkü benim de bir kız çocuğum var. Onun böylesi bir ortamda yaşamasını ve büyümesini istemiyorum. Sokakta başına bir şey gelir mi diye sürekli tedirgin olmak istemiyorum."

Fotoğraf: Freepik

Bildirideki 'dayanışma' kelimesi, Nurcan'ın buluşma vesilesi

Latife KARTAL
Eskişehir

“ Bir yanda derinleşen yoksulluk diğer yanda artan kadına şiddet vakaları...” Son yıllarda ne zaman birkaç kadın bir araya gelsek veya kadına dair bir şeyler konuşmaya başlasak elde değil, böyle başlıyor cümlelerimiz. 25 Kasım vesilesiyle kasım ayı boyunca temas ettiğimiz her kadın kendi yoksulluk, şiddet, eşitsizlik deneyimlerini aktarıyor. Hepsi çok benzer, çok ağır, ama hepsi mücadele ve dayanışmaya bağlıyor. Kadın mücadelesi umut olmaya devam ediyor.

“Pazarda dolaşırken elime bir kâğıt tutuşturdular. ‘Bir yanda dolmayan pazar çantası, diğer yanda artan şiddet’ diyordu veren kadın. Merak ettim eve gelince okudum kâğıdı. Mücadele diyordu, dayanışma diyordu, yalnız değiliz, çaresiz değiliz diyordu. E dedim doğru! Sonra size ulaştım”, bu cümlelerle başlıyoruz Nurcan’la sohbete. Eskişehir Ekmek ve Gül Grubu olarak Kırmızıtoprak pazarında kadınları 25 Kasım eylemine çağırarak için dağıttığımız bildiriler vesile oldu tanışmamıza.

Üç çocuğuyla bir başına hayata tutunmaya çalıştığını anlatıyor Nurcan. Hem kendine hem çocuklarına yönelik şiddet dayanılmaz boyutlara ulaşınca boşanmak istediği ama boşanmak isteyince de şiddetin misliyle arttığı, şiddetten kurtulmak için defalarca şehir değiştirmek zorunda kaldığı zorlu boşanma sürecini anlatıyor önce. Sürekli şikâyet etmiş, koruma talep etmiş. Ama şiddetten korunması için devlet mekanizmaları hiçbir çözüm üretmemiş. Türlü tehditlere, hakaretlere rağmen bir şekilde barışmış boşanmayı. “Çocuklarımdan başka hiçbir istemiyorum” dediği için nafaka alamamış ama boşanmış ya o Nurcan’a yetmiş.

**16 YAŞINDAKİ OĞLU
HEM ÖĞRENCİ
HEM İŞÇİ**

Sonra Eskişehir’de sıfırdan bir hayat kurma mücadelesi başlıyor. “İlk ev tuttuğum mahallede muhtarım çok iyiydi. Kadındı. Çok yardım etti bana, çok destek oldu. Ama apartmanda komşularla sorun yaşadım. Aidat falan veremiyordum tabii, kiramı ödeyemiyordum ki nasıl aidat vereyim. Sıkıntı yaşadım çıkmak zorunda kaldım” diyerek anlatıyor Eskişehir’deki ilk zamanlarını. Şimdi yaşadığı mahalleye taşınmış sonra, muhtarın çok desteğini görememiş bu sefer. Erkek muhtar olduğu için onu anlamadığına bağlıyor bu durumu. 3 yıl boyunca bir temizlik şirketine bağlı olarak evlere, iş yerlerine temizliğe gitmiş. “O zamanlar iyiydi, çalışıyordum, çocuklarıma bakıyordum. Sonra küçük oğlan okula başlayınca bırakmak zorunda kaldım” diyor. İşi hemen bırakmak istememiş; “Çocuklar kendileri okula gidebilir, çalışmak zorundayım diye düşündüm. Öyle olmadı ama. Ortanca oğlum da altınca sınıfta. Özel eğitim öğrencisi bir de... Uyuyakalmışlar, okula gitmemişler, gittiklerinde okul malzemelerini almamışlar falan... Bir gün

rum ki nasıl aidat vereyim. Sıkıntı yaşadım çıkmak zorunda kaldım” diyerek anlatıyor Eskişehir’deki ilk zamanlarını. Şimdi yaşadığı mahalleye taşınmış sonra, muhtarın çok desteğini görememiş bu sefer. Erkek muhtar olduğu için onu anlamadığına bağlıyor bu durumu. 3 yıl boyunca bir temizlik şirketine bağlı olarak evlere, iş yerlerine temizliğe gitmiş. “O zamanlar iyiydi, çalışıyordum, çocuklarıma bakıyordum. Sonra küçük oğlan okula başlayınca bırakmak zorunda kaldım” diyor. İşi hemen bırakmak istememiş; “Çocuklar kendileri okula gidebilir, çalışmak zorundayım diye düşündüm. Öyle olmadı ama. Ortanca oğlum da altınca sınıfta. Özel eğitim öğrencisi bir de... Uyuyakalmışlar, okula gitmemişler, gittiklerinde okul malzemelerini almamışlar falan... Bir gün

Şiddet dolu evlilik, zorlu boşanma süreci, üç çocukla hayata tutunma çabası. Geçinemeyince lisedeki oğlu okulu bırakıp çalışmaya başlayan Nurcan’ın tüm bu zor içinde tek dayanağı ise kadın dayanışması.

küçük oğlanın öğretmeni aradı. ‘Böyle devam ederse seni şikâyet ederiz, çocuklarını elinden alırlar, yurda verirler’ dedi. Nefesim kesildi. Çaresiz, bıraktım işi.” İşi bırakınca 16 yaşındaki büyük oğlu da okulu bırakmış. Çalışıp annesine ve kardeşlerine bakmak istemiş. Zaten pandemi sürecinde yüz yüze eğitimin yerine online eğitime geçince çocuklar hiçbir şekilde eğitime ulaşamamış. “Evde bilgisayar yok, internet yok. Çocuklar nasıl girsın online derse? Bir sürü yere başvurdum, hiçbirinden sonuç çıkmadı. Büyük oğlan, defter, kitap, okul, öğretmen görmeden lise ikiye geçti. Sonra da bize bakmak için bıraktı okulu zaten” diyerek pandemi sürecinde yaşanan eğitim hakkına ulaşamama durumunu anlatıyor Nurcan.

‘NEREDE YA BU DEVLET?’

16 yaşındaki “büyük” oğlu bir elektrik ustasının yanında, inşaatlarda, sigortasız başlamış çalışmaya. O yaştaki bir çocuk için çalışma süreci de hiç kolay olmuyor kuşkusuz. Ustasının tacizine uğruyor. Nurcan için zorlu bir süreç daha başlıyor. Şikâyetler, davalar, adaletsizlik... “Benim oğluma o şeyi yaşatan adam 2 ay yattı çıktı. Ben artık devlet diye bir şey var mı gerçekten bilmiyorum. Nerede ya bu devlet? Ne beni ve çocuklarımı koruyor, ne çocuklarıma bir gelecek veriyor. ‘Oğlun küçük, çalışması yasak’ diyorlar, ‘Elinden alır, yurda veririz’ diye tehdit ediyorlar. ‘Devlet sana yardım ediyor’ diyorlar. Yardım dedikleri 2 ayda bir 250 lira. Küçük ve ortanca oğlanlar için de 45’er lira. Bunu kiraya mı vereyim, çocukların boğazından bir sıcak lokma mı geçireyim?” diyor Nurcan adeta isyan ederek. Taciz olayından sonra tacizcinin eşi, kardeşi, yakınları arayıp durmuşlar Nurcan’ı. Davadan vazgeçmesini istemişler, para teklif etmişler. “Durumumuz yok, zordayız ya düşkün görüyorlar bizi. Garibanız diye namusumuzu da parayla satarız sanıyorlar. Öyle yağma yok ama bırakır mıyım bu işin peşini” diyor.

Tüm bu yaşadıkları daha güçlü, daha özgüvenli olmasını sağlamış Nurcan’ın. “Artık kendime güveniyorum. Ben her şeyin altından kalıcam. Bu kadar şeyle baş ettim ya. Hiçbir şeyden korkmuyorum. Mücadeleyse mücadele...” Son sözleri azim ve cesaretle dolu Nurcan’ın... Kadın dayanışması güç olacak hepimize, yan yana gelmeye ihtiyacımız var, ikimiz de biliyoruz...

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Fotograf: Ekmek ve Gül

Birbirimiz için, iyi ki varız VAR OLACAĞIZ

E. AVA
İstanbul Aydın
Üniversitesi Kadın
Araştırmaları Kulübü

Pandemi döneminde birçok kadınla uzaktan uzağa yaklaşık bir buçuk senedir çokça etkinlik yapmıştık. Birbirimizden uzakta da olsak bu süreçte dayanışma hissinin yaşadık ve hiç tanımadığımız kadınlar kız kardeşimiz oldu. Bu sene yan yana gelmenin verdiği heyecan çok fazlaydı. Birçok kişiden “İyi ki varınız” cümlesini duyduk.

Bu yıl da yaşadıklarımız hiç kolay değildi. Üzerimizde kurulan baskılar okul başladığı günden başlamıştı ve aklımız almıyordu çünkü “barınamıyorduk”. Bazılarımız aylarca ev bulamadı, bazılarımıza KYK yurdu çıkmadı, bazılarımız ise TÜRGV yurtlarına mecbur bırakıldık. Kadının olduğumuz için üzerimizde kurulan baskılar pandemi öncesi aynen bıraktığımız gibiydi.

Akademide yaşadığımız baskılar ve türlü şiddetler aynen devam ediyordu. Hiç tanımadığımız biri tarafından cani bir şekilde öldürülmek, takip edilmek, toplu taşımada üzerimize bıçakların sallanması, yaşam hakkımızın elimizden alınması, aile içinde yaşadığımız şiddet, erkek arkadaşımızın kurduğu baskı ve hep bunların bizde yarattığı “güvensizlik” en bariz konuştuğumuz şeydi bu sene yan yanayken.

Tüm bunları yaşarken, “Bir

daha İstanbul Sözleşmesi diyenin ağzına biber süreriz” tehditleri, iyi hal indirimleri, işlevsiz yargı paketleri gündemimizden ve tartışma masalarımızdan eksik olmadı.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü’nü geride bıraktık ama bu süreçte birçok şey biriktirdik.

Birlikte tiyatroya gitmekten tutalım da söyleşilere, kampüs sohbetlerinden film izlemeye birçok kez yan yana geldik. Şiddetin farklı boyutlarını ve türlerini tartıştık.

Şiddetin türlerini tartışırken ama, en önemlisi “şiddetin kökeni neye dayanıyor”u konuşmak oldu.

ŞİDDETLE MÜCADELE, BİR GÜN DEĞİL HER GÜN!

Her tartışmamızda geçen örnekler daha açıklayıcı oluyordu. “Bu sene çalışmak zorunda kaldım. Önceden hiç çalışmak zorunda değildim ancak bu sene öyle olmadı. Ekonomik şartlar ve aile baskısı beni çalışmaya mecbur bırakıyor. Okul ve iş arasında mekik dokuyorum. Ama hâlâ ağabeyim benden daha değerli” veya “İş yerinde iki kadını ve erkeklerle aynı şeyi yapıyoruz. Yeri geliyor onların taşıdığı kolilerin aynısını taşıyoruz. Aynı saatlerde çalışıyoruz ancak onlardan daha az ücret alıyoruz. Sorunca cevap ‘Onlar aile bakıyor’ oluyor. Ben de aile bakıyorum. Sadece kendi

harçlığımız için çalıştığımız dönemler bitti” diye arkadaşlarımızın anlattıkları konuştuklarımızı örneklendiriyordu.

Kampüs en çok vakit geçirdiğimiz yer ancak kampüs sohbetlerinde gördük ki birçokumuz şiddete ve tacize maruz kalmıştı ama birbirlerine bile söylememişti.

“Senin işin kolay sonunda evleneceksin kocan sana bakacak. Mezun olmasan da olur”, “Şantiye kadın yeri değil şirketlere başvuru yapın siz”, “Beyler dersi anladık mı?!” “Çok güzelsin başörtüsüz fotoğrafın yok mu” gibi pek çok söyleme her gün maruz kalıyoruz.

Geçen seneden bu yana yürüttüğümüz tacizi önleme birimlerinin önemi ve okulda tacizi önleyecek mekanizmaların oluşmasını ne kadar hayati olduğunu tartıştık. Tacizi önleme biriminin işlevli kadroyla kurulması ve ayrıca kampüsteki herkesin bu birimden haberdar olması bu sene sonuna kadar yürüteceğimiz en önemli konu.

Bu sene yine öfkemiz çok kez yükseldi, çok kez üzüldük, çok kez moralimiz bozuldu ancak hep umudu birbimizde bulduk. Yalnızken tüm yaşadıklarımızın çözülmeyeceğini biliyoruz. Bunun için hep beraber mücadelenin bir parçası olarak ilerlemenin kazanımlar getireceğine inanıyoruz. Sadece 25 Kasım değil her gün şiddetle mücadele için yan yana gelmek ve bu birlikteliği büyütmek için uğraş vermeliyiz.

Zifiri karanlık ormanlar

Filiz GÜR

Sevgili Haziran,

Anneannemin gaz lambasının ağır kokusu ve peçkanın kapağının ardında arada parlayıp sönen odun ateşinin çıtırtıları eşliğinde ağır yün yorganın altında yatarken dinlemekten bıkmadığımız bir masal vardı. Anneannem bize dua ezberletmediği gecelerde ona “Tın tın kabacığım masalını anlat anneanne” derdik, o da kendini hiç naza çekmez her tür vicdan sömürsünden ve korkutmadan uzak durarak, tekrarlamaktan belli ki hoşlandığı “Tın tın kabacığım, beni dağlarda bırakan babacığım” kısmında sesine umutlu bir yalvarma tonu vererek anlatırdı. Öyle ki onun yumuşak tonlamasından çocuklarını ormanda bırakan babanın bir şekilde geri döneceğine inanırdık.

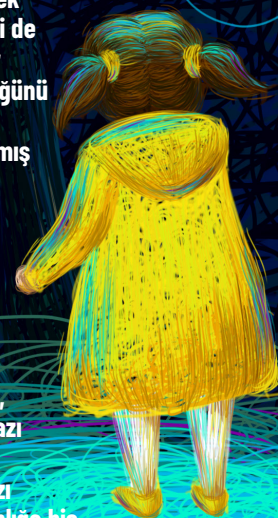
Geçenlerde kendine “Ben bu ülkede yerli yersizim” diyen bir masal anlatıcısının sohbetini dinlerken bu terk edilme temasıyla bağlantılı olarak Hansel ve Gretel masalından bahsedildi. Sonradan, derlenen bu masalın peşine düşünce insanların çocuk yediği yamyamlık hikâyelerine denk geldim. Bu masalın Avrupa’da 1315-1317 yıllarında yaşanan Büyük Kıtık diye anılan dönemde ortaya çıktığı söyleniyor. Grimm Kardeşler 19. yüzyılda masalı büyükler için derlemiş ve kitaplaştırmışlar. Bu kıtlık döneminde aileler çocuklarını terk etmiş, pek çok tarihi kayda göre de çocuklar ve insan cesetleri yine insanlar tarafından yenmiş. Arama motoruna kıtlık yazınca listelenen onlarca kıtlık senesi var ve araştırmayı derinleştirince yakın tarihlere kadar bunların pek çoğunda yamyamlık yapıldığına dair kayıtlar da çıkıyor.

Osmanlı’da Celali İsyanları çalışırken 1601 yılında Peru’da patlayan bir yanardağın atmosferde uzun süre kalan dumanları yüzünden hem Anadolu’da hem de Rusya’da uzun süren bir kıtlık dönemine girildiğini, bu dönemde bizim topraklarımızda da yamyamlık yapıldığına dair hem Ermeni hem de Türk kayıtlar olduğunu öğrenmiştim. Şaşkınlık unuttuğum bir şey. Olabilir dediyim hatırlıyorum. Şaşırma ve üzüleme eşliğim çocukluğumdan beri -karşılaştığım demeyelim de maruz kaldığım diyelim- olaylar yüzünden öyle aşındı ki neredeyse kayıtsızlıkla bakıyorum gerçeklere. Yine de işte ismi konunca, Gretel olsun ya da Müslüme olsun, dünyaya gelmiş ve yaşayan henüz masumiyetinin halisünatif çeperi içinde ormana giden babalarının peşine oyunla katılan bu küçük insanların bıraktıkları ekmek kırıntılarının beni de zifiri karanlık bir ormana götürdüğünü söylemeliyim.

İnsanlaşamamış

bu canavarlar,
kendileri nefes
almamalıyken
yaptıkları ve
yaşattıklarıyla
insanlığını
kapkaranlık bir
ormanda sınıyor,
yok ediyorlar. Bazı
bilinçler
yükselmiyor, bazı
canavarlar insanlığa hiç

temas etmiyorlar. Bazı yavrular, masaldaki gibi bisküviden yapılmış bir evde semirtilmiyor da bir çalının dibinde cansız bulunuyor. Sesleri ovada yankılanıp duruyor: Tın tın kabacığım, beni dağlarda bırakan babacığım...

Görsel: pngtree

İzmir'den Fransa'ya, Mısır'dan Sovyetlere...

KADINLARIN EKMEK İSYANLARI

Nuray ÖZTÜRK

Tarihin her döneminde yoksul halkların karınlarını doyurduğu temel bir gıda maddesi olan ekmeğin lüks haline geldiği bu günlerde “Geçinemiyoruz” diyerek sokaklara döküldü halk. Tepkiler giderek büyüyor. Herkesin canı burnunda... Aynı günlerde 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele günü dolayısıyla kadınlar şiddete ve şiddeti daha da derinleştiren yoksulluğa karşı isyanını da taşıdı sokaklara.

Tam da bu günlerde çeşitli illerde ekmeğe zam açıklamaları geldi. 230 gram ekmeğin 2 liradan 2 buçuk liraya yükseldi. Esnaf “Girdi fiyatları yüzde 40 arttı, bu zam ancak bize can suyu oldu” açıklamaları yaparken elektrigiinden suyuna, doğalgazından her türlü temel ihtiyaç malzemesine gelen zamlar yüzünden ekmeğin zammı halkın canından can aldı. Yoksulun ekmeği küçüldükçe küçüldü.

İNSANLIK TARİHİ
ZAMLARA KARŞI
AYAKLANMALARLA
DOLU

Ekmeğin zammı önemli! Bir devri kapatan başka bir devir açan olaylara neden olan ekmeğin ayaklanmalarıyla dolu insanlık tarihi. Çoğuna kadınların öncülük ettiği...

Bu topraklarda önemli kadın isyanlarından birine ekmeğe gelen zam neden olur. İzmir'de 1828 yılı Haziran ayında ekmeğin fiyatlarının zamlanmasına büyük tepki gösteren kadınlar, 3 gün boyunca sokakları işgal eder. Bu protesto sonunda zam geri alınır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi'ndeki belgelere göre o dönemlerde İzmir'de bulunan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Elçisi Baron Anton Prokesch von Osten tarafından 1934 yılında Avusturya'da yayımlanan “Jahrbücher der Literatur” (Edebiyat Yıllığı) isimli derginin 67. ve 68. sayılarında kaleme alınan yaşanılanlar.

1928 yılında İzmir'de buğday karaborsaya düşmüştür. Üç beş toptancı ekmeğin piyasasını istediği gibi yönetmektedir.

Dönemin valisi Hasan Paşa, karaborsacıların talebiyle ekmeğin fiyatına zam yapar. Tepkiyle karşılanır. Önce erkekler protesto eder zammı. Ancak sonuç alınmaz. Bunun üzerine İzmirli kadınlar dökülür sokağa. Kadifekale, Tilkilik, Namazgah ve Damlacık mahallerinden akın akın meydanlara inerler. Bir ayaklanma gerçekleşmektedir. Kadınlar karaborsacıların buğday ambarlarını basarlar, ekmeğin zammının geri alınması için valiye baskı yaparlar.

Üç gün boyunca kadınlar yanlarında çocuklarıyla işgal etmedik, sokak, cadde bırakmazlar. Kolluk güçlerinin baskıları da İzmirli kadınları pes ettiremez. Sonuçta pes eden İzmir Valisi Hasan Paşa olur. Ekmeğin zammını geri çeker. Böylece kadınlar sokaklardan evlerine döner. Bu ayaklanma da Osmanlı'da ilk kadın direnişi olarak tarihe geçer.

Bugün 50 kg un 420 TL. Bir zamanlar buğday üretiminde kendi kendine yeten ülke, bugün buğdayın yüzde 48'ini ithal ediyor. Biraz daha ucuza ekmeğin alabilmesi için sıraya girilen belediyelerin halk ekmeğin büfeleri önündeki kuyruk her geçen gün uzuyor. 5 litre ayçiçeği yağının en ucuzu 150 TL, 1 kilo beyaz peynir 52 TL, kıyma 70 TL...

Bir yanda milyonlar yoksulluğun pençesinde çırpınırken, diğer yanda patronların yüzlerce milyar liralık vergi borcu affediliyor. Bir yandan işçi ve emekçilere düşük ücret dayatılırken, diğer yandan yandaşlar 5-10 yerden ayrı maaş alıyor, kamu kaynakları talan ediliyor. Yaşanan krizden bizim payımıza daha çok açlık, yoksulluk, sefalet düşerken, bir avuç sermayedarın ve hükümetin payına yine saltanat düşüyor. Yani ekmeğin herkese yetecek aslında tarlada karga, ambarda fare, fırında hırsız, memlekette harami olmasa...

Bugün sadece Türkiye'de değil dünyanın dört bir yanında emekçilerin en temel talebi geçinmek yani “ekmek.” Kadınlar ise aynı zamanda “gül” de istiyor. Şiddet görmediği, ayrımcılığa uğramadığı, ucuz emek olarak sömürülmediği eşit koşullarda yaşamak ve çalışmak! Tarih ise eninde sonunda bizim kazanacağımızı doğruluyor.

Fransa'da ekmeğin talebiyle
VERSAILLES KADIN YÜRÜYÜŞÜ

PARİSLİ emekçi kadınların ekmeğin fiyatlarının artmasına ve açlığa karşı başlattığı yürüyüş, tarihin seyrinin değişmesinde bir dönemeç noktasıdır. “Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik” sloganıyla simgeleşen Fransız Devrimi'nin başladığı yıl olan 1789'un 5 Ekiminde çocuklarının karınlarını doyurmak için ekmeğin bulamayan çoğunluğu pazarcı kadınlar ayaklandı. Tarihe “Kadınların Yürüyüşü” olarak geçen bu ayaklanmada kadınlar devrimcilerin de desteğiyle şehrin cephaneliğini yağmalayıp Versay Sarayını işgal etti. Kraliyet ailesi saraydan alınarak Paris'e getirildi. Bu ayaklanmadan üç yıl sonra cumhuriyet ilan edildi.

Fotoğraf: Wikipedia Commons

RUSYA'DA DEVRİMİNİN FİTİLİNİ ATEŞLEYEN EKMEK GREVLERİ

RUSYA'da da işçi ve köylü kadınların 8 Mart 1917'de açlık ve yoksulluğa karşı sokağa dökülmesi, Ekim Devrimi'nin fitilini ateşledi. Çarlık Rusya'da çok düşük ücretlerle çalışan işçilerin yaşama ve çalışma koşulları 1. Dünya Savaşı sırasında daha da kötüleşmişti. Ekmeğin, gazyağı gibi günlük ihtiyaçlara ulaşmak bile büyük bir sorun haline gelmişti. Birbiri ardı sıra grevlerin ve ekmeğin isyanlarının yaşandığı başkentte Bolşeviklerin kadınları talepleri için sokağa çağırmasıyla on binlerce kadın 8 Mart 1917'de (eski takvime göre 23 Şubat'ta) Petrograd meydanını doldurdu. Talepleri yine aynıydı: “Kahrolsun açlık! Ekmeğin istiyoruz!”

Fotoğraf: Unsplash

EKMEĞİN ANAVATANI MİSİR'DA EKMEK İSYANLARI

EKMEĞİN anavatanı olan Mısır'da Dünya Bankası ve IMF yaptırımları nedeniyle temel gıdalardaki fiyat desteğinin çekilmesi üzerine yoksul emekçi halk 18-19 Ocak 1977'de sokağa çıktı. “Ekmeğin isyanları” diye anılan iki günün sonunda hükümet kararını geri çekti. 2007-08 yıllarında buğday fiyatlarının artmasıyla ekmeğe yine zam geldi.

Aynı zamanda işsizlik de arttığı için birçok kişi ancak devletin ekmeğin yardımı ile evine ekmeğin götürülebiliyordu. Devlet destekli un, karaborsaya düşüncü insanlar en önemli yiyeceklerini alamaz oldular ve yine bir ayaklanma patlak verdi. 2011'de “Ekmeğin, Özgürlük, Adalet” talebiyle Hüsnü Mübarek'in devrilmesine yol açan Arap Baharı ayaklanmalarının başlangıcıydı bu olay. Son olarak 2017'de hükümetin kriz gerekçesiyle yoksullara yapılan ekmeğin yardımını azaltması ve fiyatlardaki devlet desteğini çekmesi “Yemek istiyoruz, ekmeğin istiyoruz” diyen kadınları sokağa döktü.

Fotoğraf: Wikipedia Commons

KADINLARIN ISRARI VE DİRENİŞİ VARSA UMUT DA VAR

2021 yine pandemiyle karşıladığımız kapadığımız, kriz ve yoksulluk içinde geçen bir yıl oldu. Sokak ortasında hiç tanımadığımız erkekler tarafından vahşice katledildik, kayıp çocuklarımızın cansız bedenlerinin arkasından acı dolu hikayeler olduğunu öğrendik, şiddete karşı savaş açtığını iddia eden iktidar, gözlerini diktiği haklarımızı ortadan kaldırmaya çalıştı. Zamlar belimizi bükerek, asgari ücretimiz ekmeği almayı bile zorlaştıracak kadar erirken yüzümüzün güleceği naraları atıldı. Böyle sıralayınca durum çok umutsuz gibi görülüyor, sanki hiçbir şey değişmiyor, değişmeyecek gibi geliyor. Oysa ki geride bıraktığımız yıl değiştirebileceğimiz gücünü, bu gücün yarattığı kazanımları, bu kazanımların getirdiği umudu da barındırıyor. Unutmayalım, farkına varıp da gücümüzün neleri değiştirdiğini, neler yarattığını hatırlayalım diye bu yılın mücadele deneyimlerinden öne çıkanları hatırlatıyoruz. Çünkü bu mücadele örnekleri gösteriyor ki, değişimin öznesi biz kadınlar olduğunda, değiştiremeyeceğimiz şey yok!

22 ŞUBAT ISRARLI MÜCADELE KADIN CİNAYETİ DAVASINDA ADALET GETİRDİ

İstanbul'da aynı işyerinde çalıştığı Zeynel Akbaş tarafından evinin önünde katledilen Fatma Şengül'ün davasında, mahkeme heyeti tüm delillere ve tanıklara rağmen cinayetin planlanarak yapıldığını görmezden gelerek cezada indirim yapmıştı. Kadınların başından sonuna takip ettiği davada karar İstinaf Mahkemesi'ne taşındı, fail Zeynel Akbaş'a uygulanan "haksız tahrik indirimi" kaldırıldı, sanığa müebbet hapis cezası verildi.

8 Mart'ta kadınlar ülkenin her yerinde "Güvenceli İş, Şiddetsiz Yaşam ve Eşitlik için Örgütlü Mücadeleye" diyerek sokağa çıktı.

8 MART NİYE BU YASALAR HEP FATMALARA İŞLİYOR?

İstanbul'da aynı işyerinde çalıştığı Zeynel Akbaş tarafından evinin önünde katledilen Fatma Şengül'ün davasında, mahkeme heyeti tüm delillere ve tanıklara rağmen cinayetin planlanarak yapıldığını görmezden gelerek cezada indirim yapmıştı. Kadınların başından sonuna takip ettiği davada karar İstinaf Mahkemesi'ne taşındı, fail Zeynel Akbaş'a uygulanan "haksız tahrik indirimi" kaldırıldı, sanığa müebbet hapis cezası verildi.

26 Nisan

26 Mayıs

26 Mayıs

HAZİRAN DOĞANIN TALANINA KARŞI KADINLAR DİRENİŞİN EN ÖNÜNDE

Denizlide Güzelpınar köylüleri yaşam alanlarında taş ocağı açılmasına karşı mücadele ederek, yapılmak istenen taş ocağına karşı direnişte en önde yer aldı. Yalnızca Denizlide değil, İkizdereden Kirazlıyla Köyüne, İkizköyden Validebağ'a kadınlar yaşam alanları için en önde mücadeleyi sürdürdü. Rant için doğa talanına karşı kadınların sözü hep ortak oldu "Yaşam alanımıza dokunmayın!" Ayrıca Ege ve Akdeniz'i saran orman yangınlarına karşı kadınların gösterdiği dayanışma ve mücadele de hafızamıza kazandı.

11 HAZİRAN İŞÇİLER TİS'i KENDİLERİ YAZDI, BİRLİKTE KAZANDILAR

Genel-İş 2 İzmir 2 No'lu Şube ve İZENERJİ şirketi arasında işçilerin birlikte hazırladığı, regl izni, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması gibi maddeleri de bulunduran toplu iş sözleşmesi imzalandı. Kadın Komisyonu başta olmak üzere işçi ve emekçilerin ısrarları kadınların taleplerinin TİS ile kazanılmasını sağladı.

7 EYLÜL HEMŞİRELERİN MÜCADELESİ SONUÇ VERDİ: İŞE GERİ DÖNDÜLER

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesinde sendikali faaliyetleri gerekçesiyle hukuksuz şekilde haklarında geçici uzaklaştırma kararı verilen SES İşyeri Temsilci Güneli Uğur ve Arzu Sert, aylarca mücadele ederek karara itiraz ettiler. Hemşirelerin mücadelesi sonuç verdi. Rektörlük kararıyla sağlık emekçileri görevlerine geri döndü.

27 AĞUSTOS KAZANIMLA SONUÇLANAN BİR DİRENİŞ: XIAOMI

Kadın işçilerin yoğunluklu olarak çalıştığı Salcomp Xiaomi fabrikasında kötü çalışma koşullarına, düşük ücretlere karşı sendikalaşan işçiler işten çıkarıldı. Arkadaşlarının işten çıkarılmasına, sendikaların fabrika yönetimi tarafından kabul edilmesine tepki gösteren işçiler işi durdurdu. Bir gece yarısı yüzü aşkın işçi işten çıkarıldı. Ancak işçiler fabrikayı terk etmedi ve 27 Ağustos'ta fabrika bahçesinde direniş şölenine dönüştürdü ve sendika yetkisini kazandı, işten çıkarılan işçiler işe geri alındı. Şimdi ise TİS sürecinde başka bir mücadele süreci, fabrika içerisinde sürüyor...

Fotoğraf: Evrensel

23 AĞUSTOS ADKOTURK İŞÇİLERİ GREVE ÇIKTI

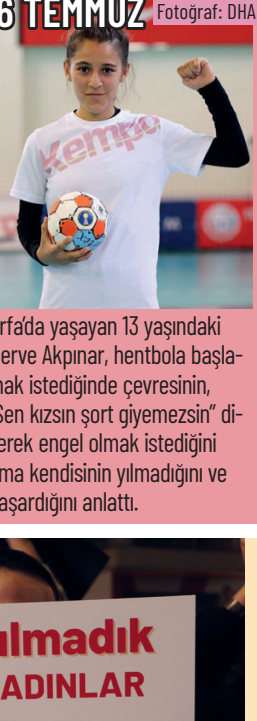
Sendikaya üye oldukları için Kod 29'dan işten atılan AdkoTurk işçileri, direnişten sonra greve çıktı. Direniş boyunca güçlendiklerini ve haklarının farkına vardıklarını söyleyen işçi kadınların direnişi engellemelere rağmen sürüyor.

Taliban'ın Afganistan'da yönetimi ele geçirmesinin ardından ülkedeki kadın ve çocukların gelecekleri için Türkiye'nin pek çok kentinde sokağa çıkan kadınlar dayanışmanın sınırları aştığını gösterdi. Türkiye'nin Taliban işgaline hizmet etmesine de tepki gösteren kadınlar dünyayı Afgan kadınlar için ses olmaya çağırdı. Afganistan'da kadınlar da Taliban yönetiminin hayatlarına kastetmesine müsaade etmeyeceklerini göstermek için sokakları terk etmedi.

5 AĞUSTOS A MİLLİ KADIN VOLEYBOL TAKIMI TARİH YAZDI

2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda sergilediği performans ile tarihinde ilk kez çeyrek final oynama başarısı gösteren A Milli Kadın Voleybol Takımımız, olimpiyat beşincisi oldu.

6 Kasım

İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlükten kaldırılmasına karşı alanlara çıkan kadınlar, bir kez daha "Vazgeçmiyoruz" diye haykırdı.

16 EYLÜL

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği Kız Kardeşimle El Ele Şenliğinde yüzlerce kadını yan yana getirdi.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

30 EYLÜL

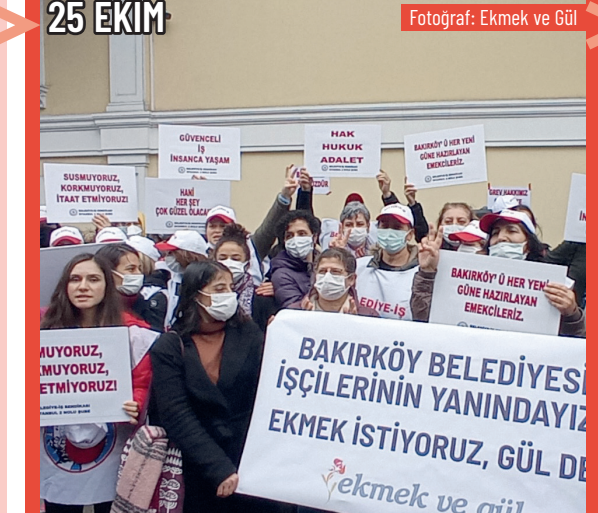
Fotoğraf: Ekmek ve Gül

EKİM GENÇ KADINLAR ÜNİVERSİTELERDE KADIN KULÜPLERİNDE YAN YANA GELİYOR

Üniversitelerde kadın kulüpleri, toplulukları aracılığıyla genç kadınlar yan yana gelmeye başladı, güvenli kampüs, şiddetsiz özgür yaşam için eşitsizliğe karşı çalışmalarını sürdürüyorlar.

25 EKİM

Bakırköy Belediyesi işçilerinin yanındayız. Ekmeği istiyoruz, gül de ekmeği istiyoruz.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

8 KASIM AYFER'İN MÜCADELESİ ÖNLEM ALDIRTTI

İş cinayetinde kaybettiği oğlu Kadir Özdemir için adalet arayan Ayfer Aburşu, HABAŞ'a iş güvenliği önlemleri aldırttı, oğlunun ölümüne yol açan çalışma koşullarını değiştirme mücadelesinde HABAŞ'ın patronunu dize getirdi.

KASIM KADIN MUHTAR 40 KIZ ÇOCUĞUNU EVLENDİRİLMEKTEN KURTARDI

Dişibakır'ın Bağlar ilçesi Muradiye Mahallesi'nde iki dönemdir görev yapan, kentin tek kadın muhtarı Dilek Demir, dilek-şikayet kutusuna atılan ihbar mektupları sayesinde 40 kız çocuğunu erken yaşta evlendirilmekten kurtardı.

25 KASIM YOKSULLUĞA VE ŞİDDETE KARŞI SEÇENEKSİZ DEĞİLİZ

Dünyada ve Türkiye'de kadınlar aynı duygularla, aynı öfkeyle şiddete, eşitsizliğe, kadın cinayetlerine karşı ses çıkardı ve eşit, şiddetsiz bir yaşam için sokağa çıktı! DİSK Kadın Komisyonu da ILO 190 Sayılı Sözleşmenin Türkiye tarafından onaylanması için kampanyaya başladı. Ayrıca ülkede artarda gelen zamlara karşı halk sokağa çıkarken, kadınlar da tencere tavalarını yanına alarak insanca yaşanacak ücret, vergide af, zamların geri çekilmesi talebiyle sokakta olmayı sürdürdü.

Süpürgeci kadın işçiler: Genel grev en doğru karar!

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde süpürgeci olarak çalışan kadın işçiler, çalışma koşullarından dolardaki yükselişe, DİSK'in "Geçinemiyoruz, vergide adalet" eyleminden sokak ortasında yaşanan kadın cinayetlerine akıllarında ne varsa bizim için anlattılar. Bu röportajda soruyu soran da cevabı veren de işçi kadınlar. Bana sadece anlattıklarını yazmak düştü.

4 yıl ev temizliği işlerinde, 2 yıldır da Büyükşehir Belediyesi'nde süpürgeci olarak çalışan iki çocuk annesi Elif Ergin, her şeyden önce çalışmanın verdiği özgüvenle konuşuyor. İşsizliğin yüzde 20'leri bulduğu, özellikle kadın işsizlik rakamlarının tavan yaptığı böyle bir dönemde bir işi olduğu için mutlu Elif, "Çalıştığım için özgüvenim yükseldi, kocama bağımlılıktan kurtuldum, bütün kadınlar çalışmalı" diyor. Süpürgeci olarak çalışmanın birçok iş gibi zorlukları olduğunu söylüyor, "Özellikle yazın çok sıcaklarda, kışın soğuklarda çok zor" diyor. Küreklerinin çok ağır olduğunu, bir o yana bir bu yana sokakları süpürürken, kollarının ağrıdığını dile getiriyor.

GÜVENDE HİSSETMİYORUZ

3 yıldır süpürgeci olarak çalışan Perihan Can ise çalıştığı bölgede yalnızca kadın süpürgeci olduğunu söyleyerek, "Tüm gün sokaklardayız. Her türlü mobbinge, tacizle karşılaşıyoruz. Dışardan gelebilecek tehlikelere karşı korunmasızız. Normalde bir kadın bir erkek olarak çalışmamız gerekir, ama bizim burada öyle değil. Adil bir görev dağılımı yok!" diyor. Sokak-

ta, metroda olur olmaz yerde artan kadın cinayetleri, taciz ve şiddet olaylarını düşününce bu durumun kendilerini kaygılandırıldığını dile getiren Perihan, güvende hissetmediklerini söylüyor.

EKMEĞİMİZ BAŞKALARINA HİBE

Süpürgeci olarak çalışan kadınlardan biri de Eylem Kaya. Eylem gittikçe büyüyen geçim derdinden, yoksulluktan, artan hayat pahalılığından, dolar karşısında eriyen Türk lirasından dem vuruyor. İşçilerin yıl sonu yüzde 27 vergi dilimine girdiğinde geçim derdinin da-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

ha da büyüdüğünü söyleyen Eylem, "Maaşımızın yüzde 50'si vergiye gidiyor. Geçinemiyoruz. Kendi beden gücümüzün, emeğimizin karşılığını alamıyoruz" diyor. Kamu kaynaklarının sermayeye teşvik için kullanıldığına dikkat çeken Eylem, "Karnımızı doyuramadan ekmeğimizi başkalarına hibe ediyoruz" diye tepki gösteriyor.

GENEL GREV ÇAĞRILARINA OLUMLU YANIT BEKLİYORUZ

DİSK Bölge Temsilciliğinin "Geçinemiyoruz vergide adalet" eylemlerinde diğer konfederasyonlara genel grev çağrısının yapıldığını hatırlatan Eylem Kaya, "Türkiye koşullarında bugünün şartlarında en doğru karar genel grevdir, en doğru çağrı da. Hepimiz böyle düşünüyoruz. Bütün konfederasyon ve meslek odalarının bu çağrıya olumlu cevap vermesini bekliyoruz. Çünkü talep edilen sadece DİSK üyesi işçileri ilgilendirmiyor. Memurundan işçisine, özel sektör çalışanından kamu çalışanına, emeklisine herkesi ilgilendiriyor" diyor.

İŞSİZLİK, ŞİDDET, GELECEKSİZLİK

YILLARDIR bir dershanenin mutfağında çalışıyoruz üç arkadaş. Yaşlarımız 40, 42, 45...

Biz sabahın 6'sında işe başlayıp gecenin karanlığında eve gidiyoruz.

Çalışma koşullarımız gittikçe kötüleşiyor, maaşlarımız zamanında ödenmiyor. Ama çalışmak zorundayız. Çocuklarımız okuyor, hayat koşullarımız çok zor. Eşlerimize destek olmalıyız. Yoksa geçinemiyoruz. Şu anki süreç daha da kötü, işsiz dahi kalabiliriz. Çünkü yaptığımız yemeklerin giderleri yükseldi. Kantine yiyecek hazırlıyorduk ancak fiyatlar yükselince yaptığımız yemeklere zam yapmak zorunda kaldı patron.

Dershaneye gelen çocukların alım gücü yok. Artık eskisi gibi kantinden yemek yemiyorlar. Dershane sahibi giderleri karşılayamıyor. Şimdilik devam ediliyor kantine yemek yapmaya ama iptal edilirse bizim işimiz yalnızca çalışanlara yemek yapmakla sınırlı olacak. Bu sefer de ya işsiz kalacağız ya da yarım güne düşecek çalışma. Aldığımız zaten asgari ücret yarım güne düşerse

Fotoğraf: Pixabay

Korkuyoruz ama böyle gitmez, biliyoruz!

ne yaparız! Ya yeni bir iş arayacağız ya da ek iş yapacağız. Çünkü artık yaşam koşulları o kadar zorlaştı ki marketlere pazarlara gidemiyoruz. Her şey çok pahalı, birini alıyorsak diğerini alamıyoruz. Gelirimiz düşerse hepten aç kalırız.

Bizi yönetenler acaba çarşı pazarı biliyorlar mı?

Bilmiyorlar çünkü onların öyle bir derdi yok. Halk nasıl geçiniyor, neler yapıyor bilmiyorlar.

Emekli olmak bile hayal bu ülkede. Emekli olsak ne olacak. Emekli aylığıyla ev kirası dahi ödenmiyor memlekette. Çocuklarımızın hiçbir geleceği yok. Eğitim olsa bile iş bulamıyor.

Hepimiz çok kaygılıyız. Her gün kadınlar öldürülüyor hem de sokak ortasında tanımadığı kişiler tarafından. Kadınlar sevgilisi, kocaları tarafından öldürülüyor. Bu tablo karşısında gece işten eve dönerken korkuyla dönüyoruz. Bu şekilde devam ederse daha çok kadın öldürülecek.

Onun için biz kadınlar bir araya geleerek daha güçlü tepkiler koymalıyız. Hepimiz korkuyoruz, korkuyoruz çünkü iş kaygısı var, eşlerimizin iş kaygısı, çocuklarımızın eğitim kaygısı. Ama bu şekilde de nereye kadar demekten de kendimizi alamıyoruz. Nereye kadar korkuyla gidecek!

Korkuyoruz ama böyle gitmeyeceğini de biliyoruz. Bir şekilde değişmesi gerek!

Mutfak işçisi kadınlar
Bağcova/İZMİR

Fabrikada bu kez de kılık kıyafetimiz dert oldu!

**Xiaomi'den bir kadın işçi
Esenyurt- İstanbul**

Merhaba Ekmek ve Gül okurları; Ben Salcomp Xiaomi fabrikasından bir işçi olarak size iş yerimizde kadın olmaktan kaynaklı yaşadığımız bir durumu anlatmak istiyorum.

Bildiğiniz üzere bizim fabrikamızda 2 buçuk ay önce bir grev oldu ve sendikalaştık. Sendikalaştıktan sonra direkt kadınlara yönelik çeşitli kısıtlamalar gelmeye başladı. Bu yasaklar aslında yüzde 80'i kadın işçilerden oluşan bir fabrikada direkt kadınları hedef alan yasaklar. Son süreçte kılık kıyafete yönelik bir düzenleme getirildiği bilgisi verildi. Bu düzenleme mini etek, tayt, dekolte, yakası açık bluzlar, hatta eşofmanın dahi giyilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme. Bu tür yasakların kadınlar olarak ucunun olmadığını, "giymeseymiş kardeşim, hak etmiş" gibi tartışmaların da önünü her daim açmış yasaklardır. Biz kadınları kıyafetimizle dahi sindirmeye çalışmak, bu "yasaklara uymazsak" bize mubah olanın şiddet olduğuna, suçlunun hep kadınlar olduğuna herkesi ikna etmeye çalışmaktan başka bir şey değil. Biz Salcomp'ta çalışan kadınlar olarak fabrikamızda bu şekilde kadına yönelik şiddeti perçinleyecek, meşru kılacak düzenlemeleri kabul etmiyoruz. Bu toplumda var olduğumuzu, bu tür yasaklar altına girmeyeceğimizi, bizlere neyi nerede giyeceğimizi erkek egemen düzenlemelerin söyleyemeyeceğini biz bir de buradan

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

söylemiş olalım. Nerede ne giyeceğimize biz kadınlar karar veririz. Giydığımız kıyafetler fabrikada, evde, sokakta, her nerede olursak olalım kadına yönelik şiddetin hiçbir şekilde sebebi olamaz. Yaşadığımız hayat bizim, buna bir başkası karar veremez. Erkek egemen bir toplumda kadın olarak yaşamamızın zorluğunu hepimiz her gün gayet de derinden yaşıyoruz. Kendi fabrikamızda dahi statü olarak kadınlar hep alt yönetici pozisyonlardalar. Kadınlara her yerde birileri "yerini bildirmeye" çalışıyor.

Ben Ekmek ve Gül aracılığıyla tüm kadınlara ses-

leniyorum, biz kadınlar olarak bu ülkede, fabrikalarda, meydanlarda, her yerde varız, var olmaya devam edeceğiz. Kadınları kontrol altına almaya çalışan bu tür yasaklar ve bununla beraber gelen psikolojik şiddetin karşısında durmalıyız. Çok değerli bulduğum bir cümleyi de sizinle paylaşmak isterim; "Hayat koşullarını değiştirebilmek için bu koşulları kadınların gözlerinden görmeliyiz." Biz bu koşulları bugün bir-birimizin gözlerinde görüyoruz ve herkesin görmesini sağlayabiliriz. Çünkü biz birlikteyken çok güzel ve çok güçlüyüz.

MİLYONLARLA OYNAYANLAR MİLYONLARIN GEÇİMİNİ BELİRLEYEMEZ

**Xiaomi'den bir kadın işçi
Esenyurt-İstanbul**

MERHABA Ekmek ve Gül ve sevgili kadınlar; Bildiğiniz üzere ülkede en çok konuşulan ve işçilerin en çok merak ettiği konu asgari ücret. Dolayısıyla fabrikamızda da en çok asgari ücret ne kadar olur tartışmaları sürüyor. Kadınların bazıları en fazla yüzde 30 zam yaparlar diyor, bir kısmı ise bu zam olsa dahi bunun bir ailenin geçimi için yeterli olmayacağını söylüyor. Yaşadığımız ülkede açlık ve yoksulluk bu kadar fazlaysa, her gün her şeye zam yapılırken asgari ücret ne kadar olmalı sorusu tabii ki biz işçiler için çok önemli. Biliyorsunuz ki ülkemizde toplu iş sözleşmelerinin en önemlisi asgari ücret.

Fabrikamız verilen mücadele sonucu sendikalaşmıştı. Yaklaşık bir aydır hem asgari ücrete yapılacak olan zamdan sonra sendikanın tutumunun ne olacağı hem de toplu iş sözleşmesinin koşullarının neler olacağı içeride bir tartışma konusu. 10 saatlik çalışma, bu çalışmanın fi-

ziksel olarak bizlerde yarattığı tahribat, doğru düzgün dinlenemediğimiz molaları düşününce "Emeğimizin karşılığı ne olacak?" sorusu oldukça gündemde.

Çoğu işçi arkadaşım gibi benim de düşündüğüm tek şey olan asgari ücrete dair yapılan tartışmalara bakarsak, bu zam olursa bizim emeğimizin karşılığı olacak mı? En fazla 3500 olur diyenler var ama onlar da zaten bu paranın hiçbir şeye yetmeyeceğini biliyorlar. Fabrikamızda çalışan kadınların birçoğu ek iş yapıyor, çünkü geçinmiyorlar, geçinmiyoruz. Gündeme atılan 3500 gibi bir para hiç kimsenin karnını doyumlayacak. Bizim 1 sene boyunca hangi parayla geçineceğimizi milyon dolarlarla oynayanlar belirliyor. Bize soran yok, ne yiyorsun, ne içiyorsun diyen yok. Eğer bizim emeğimizin karşılığıysa belirlenen, biz burada söz sahibi olmalıyız. Biz mücadele etmeliyiz ki, insan gibi yaşayabileceğimiz bir ücreti alabilelim. 3500 lira gibi yapılması beklenen bir zammı yeterli bulmuyoruz ve asgari ücretin vergiden de muaf tutulmasını istiyoruz. Her gün en temel ihtiyaçlarımıza zam gelirken, memleketteki zenginlerin 128 kere vergi borcu silinirken bizim daha elimize geçmeden vergi kesintisi yapılan bir asgari ücret tartışmasını kabul etmiyoruz. "O kadarı asla vermezler" dememek için, hakkımız olanı almak için mücadelemizi sürdürmekten başka bir şansımız yok.

25 YILLIK İŞÇİ GÜLSEL: Fabrikada, sokakta, evde emeğimle varım!

Fotoğraf: DHA

Şirin GÜNGÖR
Gebze-Kocaeli

Gülse, Gebze’de ağır sanayi kapsamında 500 işçinin çalıştığı bir metal fabrikasında çalışıyor. 40’lı yaşlarında şu an; 25 yıllık işçilik yaşamında nerdeyse her sektörde çalışmış. Son çalıştığı yerden önce çalıştığı bir metal fabrikasında haklarını ve emeğinin karşılığını almak için sendikal mücadeleye girişmiş. Sendikal mücadelesine karşılık patron onu işten atsa da şimdi sendikası çalıştığı metal fabrikasında mücadele deneyimlerini paylaşıp insanca yaşam koşullarının gerçekleşmesi için mücadele ediyor. Gülsel’deki bu direngenlik hem onurlu bir yaşam sürdürmenin çabası hem de bir kadın olarak hayatta kalabilmek için bir zorunluluk. “Fabrikada, sokakta, evde ve aile içinde en geri koşullara rağmen ben emeğimle varım” diyor.

İşsizken hiçbir işe yaramadığını düşündüğü söyleyen Gülsel, “Açsın, yemek yemek zorundasın. Açlık ihtiyacını gidermek zorundasın ama yetemiyorsun. Belki kendi açlığını hissetmiyorsun ama evdeki çocukların açlığını düşünüyorsun. Mesela benim cebimde param yoksa eve gelmek istemiyorum. Çocukların ihtiyacını gideremiyorsam yataktan çıkmak istemiyorum” diyor.

‘BENİM İŞSİZLİĞİM DEMEK ÇOCUKLARIMIN AÇ KALMASI’

Kendini bildi bileli çalıştığını söylüyor Gülsel. Çalışırken de pek çok kaygı yaşadığını ekliyor: “Özel sektörde her an işsiz kalabiliriz. Bir an bir anı tutmuyor. Kendini her an kapının önünde bulabiliyorsun. Aylarca, yıllarca emek verdiğin sektörde bir bakıyorsun emeklerin heba olmuş ve kapı önündesin. Bunları düşünürken ben yorulmuş. Yasal hakkımız olan sendikada örgütlenmek isterken çok büyük suç işlercesine işsizlik tehdidiyle karşı karşıya bırakıyorlar. Benim işsizliğim demek çocuklarımın aç kalışı, benim işsizliğim demek evsiz kalışım... Kendimi bildim bileli çalışıyorum.”

‘KAZANDIRDIĞIMIZIN KÜÇÜK BİR KISMINI LÜTUF GİBİ VERİYORLAR’

“İnsanın yetemediğini düşündüğü an son nokta, bit-

‘Kazandırdığımızın küçücük bir parçasını patronlar lütufmuş gibi veriyorlar ama bu lütuf değil ki, asgari ücretle geçinemiyoruz. Evime yağ, şeker, un alamıyorum, mutfak masrafımı karşılayamıyorum’

tiğin yer. Sistem bizden hayatımızı götürüyor. Bugün enflasyon zammına göre bana bir ödenek var ama açıklanan enflasyon rakamının gerçeklikle hiçbir alakası yok. Kazandırdığımızın küçücük bir parçasını patronlar bir lütufmuş gibi veriyorlar ama bu bir lütuf değil ki. Evime yağ, şeker, un alamıyorum. Sosyal yaşamı geçtik, tiyatro, sinema hayatımızda yoktu şimdi evde televizyon açmak istemiyoruz elektrik faturası fazla gelsin diye... Asgari ücretle geçinenler bir hafta pazara gidiyorsa, üç hafta gidemiyor. Ama sorsan her şey güllük gülistanlık. Diyorlar ya, ‘Her şey çok güzel olacak’ hiçbir şeyin güzel olduğu yok. İşçi hakkını arıyor, devlet patrone dan yana. Benden alıyor, zenginlere vergi affı yapıyor. Fabrikada bir işçi arkadaşımın maaşından 1100 lira vergi kesilmiş. 1100 lira bizim kiramız, çocuklarımızın yemek parası! Bir masada yemekler var çeşit çeşit, ben o masadaki tüm yemeklerin tadına arkadaşlarımla ve çocuklarımla bakmak istiyorum. Doymak istiyorum. Kuru bulgur yiyerek bugün ‘karnım doydum’ demek istemiyorum.”

‘KENDİMİ Mİ, KIZLARIMI MI KORUYAYIM?’

Cumhurbaşkanının kendi maaşına bir gecede zam yapabildiğini söylüyor Gülsel: “Söz konusu bizim asgari ücret zammı olunca tartışmalar aylarca sürüyor. Cumhurbaşkanının maaşı neden Mecliste tartışılmıyor, bu adalet mi? Pandemi de biz bunu birebir gördük, zengin daha çok zenginleşirken fakirler ölüyor.”

Çocuklarıyla yalnız yaşayan bir kadın olarak çekinmelerini de dile getiriyor: “Sağlıktan eğitime kadar, ihtiyaçların, şiddetin, tecavüzün arttığı memlekette yönetenler her şeyden bir haber. Yalnız yaşayan bir kadın olarak kendimi mi, kızlarımı mı koruyayım?”

‘HAKLARIMI ALAN BİR İŞÇİ OLACAĞIM’

Hep yarınını düşündüğü için geceleri uyuyamadığı-

nı ifade eden Gülsel, “Bu kadar haksızlığa ve adaletsizliğe karşı hakkımız olanı almak için sendikalaşmaya, örgütlenmeye çalışıyorum çünkü daha onurlu bir yaşam kurmak istiyorum. Çocuklarıma bu onurlu yaşam için nasıl mücadele ettiğimi göstermeye çalışarak onların güçlü durmasını istiyorum. İnsanlar nasıl kafasını koyar koymaz uyuyor, ben uyuyamıyorum, hep yarını düşünüyorum. Fabrikada mesailer dayatılıyor. ‘Devlet paramızı kesiyor’ diyorum, şefler ‘Bu bizim suçumuz mu?’ diyor. Bizim de suçumuz değil ama! ‘Sen işçisin işçi kal’ diyorlar, evet ben işçi kalacağım ama haklarımı alan bir işçi olacağım. Arkadaşlarımla haklarımı alacağımı göreceğim, çocuklarımızın daha onurlu, daha gururlu yaşadıklarını bileceğim” diye konuşuyor.

‘VERDİĞİM EMEK YOK SAYILIYOR!’

Gülsel, fabrikada mobbinge maruz kaldıklarını da aktarıyor: “Fabrikada işçiye hiçmiş gibi davranılıyor ya da ‘Sen işten çıkarsan bu fabrikada işler mi durulacak’ deniyor. Bunların her biri bizim için şiddet; ürettiğim her malzemeye emek veriyorum. İşime verdiğim emeği yok sayıyorlar. Hakkımızı aradığımızda işsizlikle korkutuyorlar. Bu sefer hakkımızı aramasak ‘eziksin’ diye mobbing uyguluyorlar. Sendikal faaliyet yürütürken birkaç kişiye zam vererek yanımızdan uzaklaştırmaları, bizi yalnızlaştırmaları da mobbing. Ben hak ararken tek başıma hak aramıyorum. Hep birlikte hak arıyoruz.”

Ayşe'nin iyi bir tamirci bulması lazım!

Fatma KOÇ
Adana

Ağır bir grip geçiriyorum. İşten izin almam da pek mümkün olmadığı için dinlenme imkânı bulamadım. Dolayısıyla gribim uzun ve zor geçiyor, nihayet hafta sonu geliyor, bol bol dinlenip uyuma şansım olacak diye seviniyorum. Hafta sonu gelir de benim evde yalnız kalma şansım olur mu? Olmazzzz! Telefonlar peş peşe. Günün ilk telefonu Zeynep'ten, alo dememe fırsat vermeden "Fato sakın bir şey yeme, bekle, ben bir sürü şey hazırladım birazdan geliyor..." Bacım yorulma, canım bir şey istemiyor, biraz yatayım geçer diyorum ama nafile...

Zeynep, akıl ve gönül bağıyla bağlı olduğum kız kardeşim. Elini üstümden hiç çekmez, ne zaman dara düşsem yanımda. Hatta bazen şehir dışına çıktığımda, benden önce gelip evi temizlemiş bir sürü yemek yapıp getirmiş beni beklerken bulurum. Kim demişse "Kadın kadının kurdudur" diye halt etmiş.

Eşi Kenan abi de çok iyi bir insandır. Arabam bozulsun Kenan abi, kaza yapsam Kenan abi, evimde bozulan her şeyi Kenan abi tamir eder. Beni hiç darda koymazlar. Sağ olsunlar, bende hatırları çok yüksektir.

Zeynep geldi elinde bir sürü poşet, çanta. Tarhana çorbası, tavuk suyuna çorba, yıkanmış temizlenmiş yeşillikler, taze sıkılmış meyve suları daha neler neler... "Deli misin, bu kadar şeyi nasıl yiyeyim?" diyorum. Minik bir kâse çorbamı içiyorum, yeniden uzanıyorum günün ikinci telefonu geliyor, tabii ki Ayşeeee!

"Fatoş nasılsın bacım, ben işten çıkınca geleceğim, bak sakın temizlik falan yapma ben gelip her şeyi yapacağım." Ayşe iş falan istemiyorum, iyiyim, senin gelmene gerek yok diyorum, "Hayırrrrr" deyip kapatıyor telefonu.

AYŞE YİNE KAHKAHA TUFANI

Ayşe de geldi. Tabii ki temizlik yapmasına izin vermiyorum. "İyi madem çay koyayım da içelim" diyor. Anlaşıldı beni yalnız bırakmaya niyetleri yok, bari keyfini çıkarmaya çalışayım.

Ayşe, çalıştığı evle asgari ücretle anlaşmış ama ev sahibi 2.500 veriyormuş. "Evin hanımı geçen gün oğluna bilgisayar oyunu aldı, tam 40 bin lira ödediler. İnanmadım! Bir oyuna o kadar ödeyecek paraları var ama benden 300 TL kestiler, neymiş efendim cumartesi yarım gün çalışıyormuşum, tüm gün olsa o parayı kesmeyeceklermiş. Bu zenginler bizi insan gibi görmüyor bence. Benim de evim ço-

cuğum var, ben de eve gidip çocuklarımla vakit geçirmek istiyorum. Şimdi markete uğradım, dün baktığım her şeyin fiyatı değişmiş, her şeye her gün zam geliyor. 2.500 TL ile nasıl insan gibi yaşayalım?" diyor.

Sohbet gitgide koyulaşiyor, çay faslı bitince kahve ve fal faslına geçiyoruz. Derken Kenan abi arıyor beni sormaya, sağ olsun geçen gün radyom bozulmuştu onu tamir etmiş, "Akşam Zeynep'i almaya geldiğim-de getiririm bacım" deyip kapatıyor telefonu.

Zeynep'e "Akşama seni almaya gelecekmiş, gelirken de radyomu getirecekmiş" diyorum. Daha lafım bitmeden Ayşe "Kızzzzzzzz kim neyi tamir ediyor? Benim güvenilir bir tamirciye ihtiyacım var" diyor. Tamirciyi anladım da güvenilir tamirci nedir ayol! "Hayırdır Ayşe neyin bozuldu?" diyorum. Birden yüzünde bir şaşkınlık, bir mahcup ifade beliriyor, "Yok yok vazgeçtim" diyor. Gene var bir şey söyle hemen diyorum, gülmekten anlatamıyorum.

'ERKEKLERİN HİÇ KIYMETİ KALMAMIŞ'

Daha önce temizliğe gittiği ev her gün düzenli temizliğe gelecek birini aldığından beri Ayşe o zengin eve hiç gitmedi çalışmaya. Ama geçen gün evin kadını Ayşe'yi görüşmeye çağırmış, diğer temizlikçiden memnun

değilmiş, Ayşe'yi arada yine çağırmak istiyormuş falan filan. Eeeee diyorum.

"İşte geçen hafta onlara gittim temizliğe. Kadına bana bir poşet verdi, bunu at dedi çıktı gitti. İçinde çöp var gibi durmuyordu, açıp baktım şey var poşetin içinde..." "Şey", ne

diyoruz, "Üffff şey, işte xir". Ayşeeee xir nee? "Ay ne kadar cahilsiniz erkek şeyi işte plastik olanından", kafamda milyonlarca düşünce geçiyor şimşek hızıyla, tamam tamam gerisini duymak istemiyorum diyorum. Bu sefer Zeynep kız dur anlatsın diye ısrar ediyor. (Yok anam bunlar beni önünde sonunda taşlatacaklar)

Ayşe bu durur mu? Poşette xir görünce almış çantasına koymuş. "Kızım niye aldın?" diyorum. "Yaaaa onlar da almış, onlar da evli, demek ki evli olanlar da kullanıyor, hem bu zenginler boşuna bir şeye para harcamaz. Aldım çantama koydum ama yolda yürürken de korkuyorum ya şimdi çantam kolumdan düşse, bu xir herkesin içinde yola düşse ben ne yaparım diye düşünüyorum" diyor. "Kız madem korktun almasaydın atsaydın" diyorum, omuz silkiyor.

Eve gelmiş annesi evde, "Anne gözünü kapat sana bir şey getirdim" demiş (Kız kadıncağızı niye karıştırıyorsun :) Kadın kapamış gözünü, aç elini demiş, annesinin eline vermiş, şimdi açabilirsin deyince annesi gözünü açmış birkaç dakika hiçbir tepki vermeden bakmış bakmış ve sonra "Kıymeti peya nemayiye" (Erkeklerin hiç kıymeti kalmamış) demiş. Doğru söze ne denir :)

DELİLLER, DEDEKTİFLER...

"Evde biraz inceledim pilliymiş bu, pil taktım çalışmadı demek ki bozuk, bir tamirci baksa yapar bence" diyor. Zeynep'le göz göze geliyoruz ve bir kahkah tufanı kopuyor. Sahne gözümüzün önünde canlanıyor. Benim nur yüzlü Kenan ağabeyim (65 yaşında) yakın gözlüğünü takmış, elinde tornavida, önünde arada hareket edip, arada duran xiri tamir etmeye çalışıyor. "Ayşe sen delirdin mi, biz bunu adamdan nasıl talep edelim? Nasıl izah edelim bu ne diye sorarsa? At gitsin." "Yok atmam kalsın. Atamam. Kediler çöp poşetini parçalıyorlar, çöpler ortalığa saçılıyor, nasıl yapsam acaba" diyor. Kısa bir fikir alışverişinden sonra Zeynep'le bir plan yapıyorlar.

Xir, 5-6-10 her neyse siyah poşete sarılacak, çöplerin gelmesine yakın saatte 4-5 sokak ilerideki bir çöp kutusuna atılacak. (Ayşe'nin evinin önü olmasın ki onun attığı belli olmasın diye.)

"Kızım kim bilecek koca mahallenin konteynırına kim ne atmış"ı diyorum. "Yooook öyle deme attığımı gören biri şüphelenebilir" diyor. Tüm mahalle özel dedektif sanki! "Ayşe ama ya 3-5 mahalle ileride attığın çöpü kediler parçalarsa ve olay mahallede başka bir kadının üstüne kalırsa nasıl olacak?" diyorum, yüzü asılıyor. "Doğru söylüyorsun kız, abowww ben ne yapacağım şimdi?" Gülüyorum, "Ya kızım saçmalama git at şunu" diyorum, anlıyor şaka yaptığımı, çöpe atarsa bir şey olmayacağına ikna oluyor.

"Bana bak sakın bunu da dergiye yazma" diyor. Üç dakika sonra fikir değiştiriyor, "Amannn yaz ya ne olacak" diyerek. "Bir gün de normal bir şey için gel Ayşe" diyorum. "Aman sana da bir şey anlatılmıyor" diyor. Alıyor sazi eline yeniden, "Geçen gün mahallede ne oldu..." diye başlıyor...

Gelecek sayı: Mahalledeki dedikodular

Fotoğraf: Freepik

Badem unundan ekmek yapın diyen saraylılar sussun

Necle ALİKOÇ
Aydın

Pudra renkli yer yer küf olmuş demir kapıyı çalışıyorum. Elinde süpürgesi ile karşılıyor Sultan beni. Rüzgarın etkisi ile sağa sola dağılmış asma ve limon ağacı yapraklarını temizlemeye çalışıyor küçük şirin bahçesinde. “Buyur, hoş gelmişsin” diye karşılıyor. Kasım ayında olmamıza rağmen mis gibi ılık bir hava var. Selamlaşma faslı bittikten sonra “Oda mı bahçe mi?” derken oturuyoruz küçük masanın etrafındaki sandalyelere.

Havadan sudan konuşurken konu ekmek zamlarına geliyor: “Bak, ben anneme bakıyorum. Annem hastalandıktan önce bir yurdun mutfağında çalışıyordum. Aldığım ücret ile karnımı doyuruyor, üç beş kuruş da kenara atıyordum. Tabi bundan beş yıl önceden bahsediyorum. Annem hastalandıktan sonra ona bakmak için çalışmayı bıraktım. Anamın bir emekli maaşı var, oturduğumuz ev de kendimizin. Kendi halimizde geçinip gidiyorduk, şimdi öyle mi? Televizyonu açmaya korkuyorum, acaba bugün neye zam geldi diye. Bu yaşa geldim böyle sıkıntılı bir dönem hatırlamıyorum. Katıgımıza kadar zam yaptılar. Anamın maaşı belli. Elektrik, su ve te-

Fotoğraflar: Evrensel

lefon faturası ödedin mi bitti. Bunun pazarı var, marketi var, kış geldi kömürü var odunu var. Çoluğu çocuğu olan, evi kira olan, asgari ücret alan ne yapıyor ne yapacak? Açtır, açıktadır herhalde. Bir de görüyorum televizyonda, Erdoğan’a karşı laf diyen hop içeriye atılıyor. Nasıl bir yol yöntem bulacağız? Geleceğimizi nasıl kurtaracağız? Bilemiyorum.”

‘YILLARCA OY VERDİK BÖYLE YAPSINLAR DİYE Mİ?’

Biz konuşmaya devam ederken Sultan’ın ablası ve

eniştesi kapıdan içeri giriyor. Hemen konuya dahil oluyorlar. Bu konuyu konuşmayı beklercesine sözü alıyor Sultan’ın ablası Ayşe: “Kardeşim ekmeğimi kendim yapıyorum, ona rağmen yetişmiyor. Unu çuvalı ile alıyorum. Dün çuvalı 200 liraya olan un 1 hafta içinde 150 lira zam yedi.” Ayşe’nin eşi Ahmet sabırsızca söze girmek istiyor. Onu daha önceki sohbetlerimizden tanıyorum. Bugüne kadar Erdoğan’a AKP’ye toz kondurmazdı. Söze başlarken bir savunma yapmasını bekliyor insan haliyle. Şaşırtıcı bir biçimde söze giriyor Ahmet: “Nasıl geçinecek insanlar, yazık ya! Yıllarca oy verdik böyle yapsınlar diye mi? Zam zam zam başka bildikleri yok bunların. Oğlum bir metal fabrikasında çalışıyordu, bu hastalıktan (Covid-19’u kastediyor) dolayı çıkardılar. Şimdi markette çalışıyor, bir yandan da ona destek oluyoruz. Kim gelirse gelsin ama Erdoğan gitsin.”

‘EMİNE ERDOĞAN’IN HABERİ VAR MI BADEMİN KİLOSU KAÇA?’

O sözünü bitirir bitirmez Ayşe kaldığı yerden devam ediyor: “Tabi saraylarda yaşıyorlar, Emine Erdoğan badem unundan ekmek yapın diyor. Haberi var mı bademin kilosu kaç? Söylenmesi kolay kendi mi çalışıyor? Ekip biçmeyi mi biliyor? Öyle saraylarda yaşamaya benzemiyor hayat. Alnımızın teri ile kazanıyoruz. Kazandığımız da zamlarla eriyor. Köydekilerin bile cep telefonu var diyorlar, biz insan değil miyiz? Ne zorluklarla aldığımızı bilmiyorlar.”

‘HERKES KÖTÜ, BİR SEN Mİ İYİSİN?’

Sorunları üst üste sıralamaya devam ediyorlar. Nasıl çözüleceğine gelince kafalarının karışık olduğunu hemen anlıyorsunuz. Sultan, “Korkuyoruz kızım, herkes korkuyor. Tepki gösterene ceza veriyor, hapse atıyor. Onu at, bunu at, herkes kötü, bir sen mi iyisin? Bir sen bir ben ile olmaz kardeşim. Herkes çıkacak sokağa. Nasıl olur ben bilemem. Bunları bize anlatacak birileri olmalı, yol yöntem gösterecek. Belki o zaman bir şeyler değişir. Benim bildiğim tek şey Erdoğan gitmedikçe ne zamdan kurtuluruz ne zulümden” diye konuşuyor.

Hızını almadan devam ediyor Sultan: “Bir sürü üniversite okuyan genç var, hangisi iş bulabiliyor? Vallahi çocukların psikolojileri bozuluyor. Yabancı ülkelere gitmek istiyorlar. Bak her tarafımız Suriyeli doldu. Şimdi Afganlar da gelecek bizi sürüp çıkarcaklar.” Göçmenlerin savaş sonucu Türkiye’de olduğunu ve bunların savaş politikaları sonucu olduğunu hatırlatınca daha yumuşak bir şekilde ifade ediyor: “Tamam onlar da savaştan kaçıp gelmişler ama önce sen kendi vatandaşlarının karnını doyurmalısın.”

Bu konuda anlaşılmıyor Sultan ile o aldrış etmeden hızla devam ediyor: “Vatandaş ekmek kuyruğuna girmiş onlar tabağını küçültün, kalın giyinin diyor. Tabi kendi sarayda karnı tok arkası pek. Böyle devam ederse çok sürmez, giderler. Nasıl geldilerse öyle de giderler.”

Tartışmalar böyle sürüyor gidiyor. Bu sohbet herhangi bir emekçi evinde zamlara yönelik tepkinin bir kopyasını dergimizde paylaşma imkânı sunuyor.

KEMİK İÇİN BİRBİRİNİ YİYENLERDEN Mİ OLACAĞIZ?

Esengül BAŞARAN
Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma Derneği

FİYATLARIN bu artışı geçinmeyi giderek zorlaştırıyor. Mamak’ta kadınlarla yaşam koşullarının zorlaşması, ekonomik ihtiyaçlarını nasıl karşıladıkları üzerine gerçekleştirdiğimiz sohbette

ucuz ürün peşinde market market koştuklarını, etin boğazlarından geçemediğini anlatıyorlar.

Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma Derneği’nden Menekşe ailesiyle birlikte yaşayan bir kadın. Babası emekli. “Babamdan dolayı geçimimi sağlıyorum. Ama çok komik bir rakam. Annemle beraber alıyoruz. Beraber harcıyoruz. Neyi karşılar ki bu? Ekonomi Bakanını geçtim ben. Artık nerde ne ucuza var hepsini biliyorum. Ucuz ürünleri alarak geçimimizi sağlıyoruz. ‘Porsiyonlarınızı küçültün’ diyorlar ya daha ne kadar küçülteceğiz?” oluyor sözleri.

‘SOFRADAN HER GÜN BİR ŞEY EKİSİLİYOR’

Sabır ise şunları ifade ediyor: “O kadar zor ki şartlar. Sofradan her gün bir şey eksiliyor. Sağ olsun vekiller formüller veriyor. Domatesi bir kilo almayın iki tane alın diye. Yukarıdakiler ne söy-

ledilerse onu dinlemeye çalışıyoruz. Ama yine de uymuyor.” Dernek üyesi başka bir kadının sözleri ise şöyle: “İş bulamadım. İş bulamadığım için de çocuğumun giderlerini karşılayamıyorum. Benim çocuğum bir saatlik yolu yürüyerek okula gidiyor. Servise binemiyor. Çünkü param yok.”

EVDE HERKES BİRBİRİNİ YİYOR

Geçim sıkıntısının eve de yansıdığını belirten Elif’in sözleri ise şöyle: “İnternetin fişini çekiyorum. Işıkları herkesin peşi sıra kapatıyorum. Yani kardeş, bacıda ne bulursak onla yiyip içip geçimimizi sağlıyorum. Et almak, tavuk almak anılarda kaldı. Yağım mağım hiçbir şeyim yok. Kemik için birçok yeri dolaştık, iki tane alabildik. Evde herkes birbirini yiyor. Eşler birbirine düşman. Elektrik faturası çok

gelecek, internet çok gelecek diye kavgaya edip duruyoruz. Artık yeter bittik. Yarınımı düşünemeyiz olduk, hayalimiz bile kalmadı. 30 yıldır bir evi zor aldım. Onu da zar zor gram gram kısıp biriktirek aldım.”

Bu sözler çok acı. İnsan düşünüyor. Sene 2021, kemik için birbirini yiyenlerden mi olacağız, yoksa bizi kemikle doymaya mahkûm edenlerden hesap mı soracağız?

Sınırların ötesi

Hazırlayan: Beyza Uğur

İSKOÇYA, İNGİLTERE, POLONYA, HİNDİSTAN... Kadınlar hakları için ayakta

İSKOÇYA:

ÖĞRETİM GÖREVLİLERİ TALEPLERİ İÇİN EYLEMDE

Fotoğraflar: UCUGLASGOW/Twitter

GLASGOW Üniversitesindeki eğitim personeli, emekli maaşlarında yapılan kesintileri protesto etmek ve daha iyi ücret talep etmek için 1 Aralık'ta bir grev hattı oluşturdu. Üniversitenin ana kapısında bu sabah Üniversite ve Kolejler Birliği (UCU) üyeleri, kötüleşen çalışma koşullarına dikkat çekmek için toplandı. Eylemler cuma gününe kadar devam etti. Ülke çapındaki yüksek öğretim müzakerelerinin bir parçası olarak eğitim personeli Üniversiteler ve Kolejler İşverenler Derneğine (UCEA) daha düşük iş yükü, daha yüksek ücret, cinsiyetler arası ücret farkının, etnik ücret farkının ve engelli maaş farkının kapatılması ve sözleşmeye dayalı geçici işçiliğe son verilmesi çağrısında bulundular. Ayrıca Birleşik Krallık Üniversitelerinin (UUK) emeklilik maaşlarını düşürmemesini ve üye katkı paylarını artırmaktan kaçınmasını talep ettiler.

"Sektörde yaygın bir kayıtsızlık var, buna ve kadınların erkeklerden daha az ücret aldığı ücret farkının eşitsizliğine karşıyız."

POLONYA: KÜRTAJ YASAKLARININ ARDI ARKASI KESİLMİYOR

POLONYALI kadınlar hükümetin kadın sağlığı, hakları ve özgürlüğü üzerinde ciddi zararlı etkileri olabilecek kürtajı tamamen yasaklama hareketini protesto ediyor.

Polonya'daki kadın hakları aktivistleri, 30 Kasım'da hükümetin her hamileliği ulusal bir veri tabanına kaydetme planını protesto ederken ve parla-

mento kürtajı daha da kısıtlamaya yönelik yeni bir öneriyi tartışmaya hazırlanırken bu duruma karşı çıkıyorlar.

Kadınlarveritabanının Polonya'daki sağcı yetkililerin gebeliklerin doğumla sonuçlanıp sonuçlanmadığını takip etmesine ve kovuşturma için olası bir araç oluşturmalarına izin vereceğinden korkuyorlar. Sağlık bakanı, son zamanlarda "hamilelik kaydı olmadığını" ve hükümetin kağıttan dijital dosyalara rutin bir geçiş yaptığını söyleyerek bunu reddetti.

Polonya geçen yıl zaten muhafazakar olan kürtaj yasasını kısıtladı ve kürtaja artık sadece kadının hayatı veya sağlığı tehlikedeysse, tecavüz veya en-sest durumlarında izin veriliyor. Uygulamada, Polonyalı kadınlar Hollanda ve Slovakya dahil olmak üzere diğer Avrupa ülkelerinde kürtaj için yurtdışına seyahat ediyor.

Fotoğraf: Unsplash

İNGİLTERE: EBELER PERSONEL EKSİKLİĞİNE KARŞI NÖBETTE

Sosyalist Eşitlik Partisi/Youtube'nin 'Ebe yürüyüşü' videosundan alınan görüntü

İNGİLTERE'deki ebeler, artık kronikleşmiş personel eksikliği ve dolayısıyla artan iş yükü ve yetersiz ücretleri protesto etmek için nöbet tutuyor. Ebeler, ebelik öğrencileri ve ülkenin her yerindeki destek personeli ile birlikte 21 Kasım'da protesto nöbetleri düzenlediler ve Birleşik Krallık'taki doğum hizmetlerini etkileyen korkunç koşullara ve personel sıkıntısına dikkat çektiler.

50 farklı kasaba ve şehirde protestolar düzenlendi. "Şimdi daha fazla ebe" sloganları atarak, "Ebeyi kurtarın", "Ebeler nesli tükenmekte olan bir tür!", "Güvenli personel hayat kurtarı" yazılı pankartlar taşıdılar.

Manchester'da yaklaşık 600 ebe, öğrenci ebe ve diğer doğum işçileri ve destekçileri, belediye binası yakınlarındaki StPeters Meydanı'nda yürüdü: "Bize 'kahraman' demeyi bırakın, bize insan gibi dav-

ranmaya başlayın" dediler.

Manchester'da WWS muhabirlerine konuşan öğrenci ebeler, çalıştıkları ve eğitim gördükleri "zor ve tehlikeli koşullardan" bahsettiler. Ölü bebeklere bakmak zorunda kaldıklarından bahsediyorlar: "Bu travmatik ama nasıl hissettiğinle uğraşacak zamanın yok."

"Yoğunluk nedeniyle mesleği bırakan ebe akını var. Kovid öncesi zaten baskı altındaydılar ancak Kovid'den beri tamamen sürdürülemez hale geldi."

Fotoğraf: Gary Knight Flickr (Arşiv)

HİNDİSTAN:

İŞÇİ TEMSİLCİSİNİN İŞTEN ATILMASINA KARŞI PROTESTO

Çoğunluğu kadın olan yaklaşık 300 Xinhao Sun giysi fabrikası işçisi 24 Kasım'da iş yerleri önünde işçi temsilcisi arkadaşlarının işten atılmasıyla protestoya başladı.

Protestoya katılan işçiler fabrika sahibi taleplerini kabul edene kadar protestolarını sürdüreceklerini ifade ettiler. İşçiler tarafından sıralanan talepler arasında yıl sonu tazminatı, kıdem tazminatı, analık maaşı, iş kanunlarının doğru uygulanması ve işçi temsilcisinin işe geri alınması yer aldı.

İşçiler, taleplerini dinlemek için ne fabrika sahibi ne de temsilcisinin kendileriyle görüşmediğini belirtti.

Koca koca bütçelerden kadınlara kırıntılar

Neslihan KARYEMEZ
İkitelli-İstanbul

Günaşırı gelen zamlarla, artan şiddetle, binbir türlü olanaksızlıkla ve tüm bu sorunlarla yalnız bırakılmakla kadınların boğazı sıkıldıkça sıkılıyor. Peki ya kadınların karşı karşıya kaldığı sorunların çözümü için ayrılan bütçe ne kadar? Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2022 bütçesi kadın başına 22 lira. Satı, Leyla ve Aysun, İstanbul'un İkitelli bölgesinde yaşayan ve Türkiye'deki pek çok kadın gibi bu sorunlarla başa çıkmaya çalışan kadınlar. Ne olsaydı yaşamları daha iyi olurdu? Devlet bütçesi kadınlara nasıl harcarsaydı hayatları daha çok kolaylaşırdı onu anlatıyorlar...

Satı, ilkokula giderken başlamış işçiliğe. Çalışmaya başladığından bugüne değişmediğini gördüğü bir şey var: "Geçim çok kolay ama işçiye değil patrona kolay." Hakkını aramak ise Satı için hep zor olmuş, hep çok emek vermiş ama hiç hakkını alabildiğini düşünmemiş. Marketlerdeki, pazarlardaki fiyat etiketlerinin günden güne değiştiği bugünlerde Satı sadece ayda bir gidebiliyormuş pazara. "Asansöröl olmayan 5 katlı bir iş yerinde temizlik ve çay işlerine bakıyorum. Aldığım ücret 3 bin 200 lira. 5 yıldır bu iş yerinde çalışıyorum. O kadar uzun saatler çalışıyorum ki. 5 katı günde kaç defa inip çıktığının hadi hesabı yok. Dayanamayıp defalarca çıkışımı verdim. Kabul edilmedi. Ben de hep geri adım atmak zorunda kaldım. Kira, faturalar hepsi benim elimde bakıyor. Çok büyük beklentilerimiz yok ama en azından bir kuru ekmek, bir tencere çorba kaynaması gerekiyor. Kimileri çok rahat söylüyor para biriktiriyorum diye. Ben biriktiremiyorum yıllardır çalıştığım halde, 1 liram bile yok kenarda."

Satı kendinin 50 katı maaş alanlara öfkeli ve güveni de yok: "Ben seçimle değişeceğini inanmıyorum. Biz sandıkları açmadan ekranlarda sandık sonuçları açıklanıyor. Cumhurbaşkanı geçinemediği için maaşını 100 milyar yaptı. Bizim 3 bin 200 lira ile geçinememizi bekliyor. Gelsin 6 ay geçinmeye çalışsın bakalım."

'GEÇİNEMİYORUZ, NİYE SOKAĞA ÇIKMIYORLAR?'

Satı'nın tepkisi sadece iktidara değil aynı zamanda muhalefete de: "Gelen hükümetlerin hangisi işçiye emekçiye düşündü ki. Seçim süreçlerinde vaatlerde bulunuyorlar. Ama gerçekte hiçbirini yerine getiren yok. Seçimle hiçbir şey değişmedi değişmez de. Kılıçdaroğlu Adalet Mitingi'ne başladığında hepimiz sokaktaydık. Şimdi biz geçinemiyoruz. Neden hâlâ sokağa çıkamadılar? Eğer gerçekten halkın partileri iseler bugün halk için sokağa çıkacaklar. O zaman bakın zamlar geri alınıyor mu alınmıyor mu? Özelleştirilen fabrikalarımız yeniden devletin bünyesine geçirilirse 10 yıla bak bakalım ekonomi düzelecek mi düzelmeyecek mi?"

'CUMHURBAŞKANI 'HERKESİN KAPISINDA ARABA VAR' DERKEN...

Üniversite mezunu, iki çocuk annesi Leyla da kardeşi Canan olmasa çocuklarının aç kalacağını söylüyor. Ee çocuklarını bırakabileceği bir yer de yok ki çalışsın?

Büyük bütçelerden ise kendilerine kırıntı düşmeyeceğinden emin Leyla: "Bu hükümetten hiçbir şey beklemiyoruz. Zenginler daha zengin oldu. Biz yoksullar daha da yoksullaştık. En ucuz marketlere gidiyorum. İnternette kataloglara bakıyorum. Nerede ucuzsa oradan al-

maya çalışıyoruz. Bazen katalogdan bakıyorum, markete gidiyorum fiyat değişmiş."

Bu hayat böyle gitmez ama... "Tek adam olduğu sürece daha kötü olur. Ama ülkedeki farklı partilerle kurulan hükümet olursa değişir. Çocuklarımızın karnının doyurmaya ve geleceğe ihtiyacım var. Cumhurbaşkanı çıkmış diyor ki herkesin kapisının önünde araba var. Hani nerede? Biz karnımızı doyuramıyoruz!"

Kadınlara ayrılan bütçe çok az. Leyla bu durumu şöyle yorumluyor: "Hükümet kadınlardan yana dursa kadınlar bu kadar çok öldürülmez. Kadınlar bir geliri olmadığı için, çocuklarını bırakabilecek yer bulamadığı için şiddete boyun eğip yaşamaya devam ediyor. Bu erkeklerle güç veriyor."

Neler yapılabilir mesela? "Mahallemize bir kadın sığınma evi yapılabilir. Çocuklara gündüz gece açık olacak bakımevleri yapılabilir. Bakımevleri olsa kadın çalışabilir ve şiddet gördüğü yere mahkûm kalmaz. Genelde geçim derdi de şiddeti doğuruyor. Tek bir kişi çalışarak yaşamak mümkün değil. İşin içinden çıkamadığı zamanlarda şiddete başvuruluyor. Ama çocuk bakımevleri olsa eşlerin ikisi de çalışsa bir nebze de olsa geçim kolaylaşır. Şiddet de azalır. Kadının kendini güçsüz hissetmesinin önüne geçilir."

'UYGULANAN POLİTİKALAR DEĞİŞMELİ'

AYSUN'un evine ise iki maaş girmesine rağmen yine de geçinemiyorlar: "Bundan 10 yıl önce eşimin aldığı para ile hem geçiniyorduk hem de para biriktirebiliydük. Şimdi iki kişi çalışıyoruz yine de yetiştiremiyoruz. Sadece mutfak, faturalar ve kredi ödeyebiliyoruz." Aysun'a göre koca koca bütçelerde kadınlar yine en az değer gören kesim: "Bir kadın şiddete maruz kaldığında başvurabileceği bir devlet kurumu bile yok mahallelerimizde. Olan tek yer mahalle karakolu. O da bir şey yapmadan kadını şiddete gördüğü eve geri yolluyor."

Bu gidişin nasıl değişeceğini de şöyle tarifliyor Aysun: "Ülkemizin ekonomik olarak toparlanması için siyasi parti değişse de toplam toparlanması zaman alır. Uygulanan politikaların değişmesi gerek."

Görsel: Freepik

Tutunacak dal

Zahide KİPER
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

Yaşadığımız ülkede gündemin ne kadar hızlı aktığına özellikle son zamanlarda daha çok şahit oluyoruz. Artan kadına yönelik şiddet ve cinayet haberleri, çocuk istismarı bir yanda doların yükselmesi ile en temel gıda maddelerine gelen fahiş zamlar bir yanda. "Artık yeter" dediğimiz bir duruma geldik. Sokakta yürürken yüksek sesle "ekonomi battı" sözlerini işitir olduk. Bütün bu yaşananların hayatımıza nasıl yansıdığını derneğimize yardım almaya gelen etrafımızda yer alan daha önce AK Partiye oy vermiş kadınlarla konuştuk.

EKMEK ALMAYA GELEN ARTIYOR

Döviz kurundaki dalgalanmaların ardından derneğe ekmek almaya gelen kadınların sayısında önceki aylara göre bir artış olduğunu gözlemliyor, yoksulluk seslerinin daha fazla yükseldiğine şahit oluyoruz. Eşi tarafından terk edildiğini söyleyen Elif çocuklarının işsiz olduğunu, birinin askerden geldiğini, kızının evlenme çağında olduğu halde çeyiz alamadığını konu komşu olmasa aç kalacaklarını söylüyor. İstanbul seçimlerine kadar AKP'ye oy verdiğini, yardımlar kesildiği için oy vermek istemediğini söyleyen Elif, "Artık yönetemiyorlar. Kader kısmet ama düzelirse, yardımlar devam ederse yine oy veririm" diyor.

Ekmek dağıtımından sonra dernek üyelerimizden biri olan Aysun'un evinde buluşuyoruz. Bizi komşuları ile buluşturuyor, çok uzun zamandır birbirlerini tanıdıklarını, dayanışma içinde olduklarını anlatıyor. Eşinin tersane işçisi olduğunu öğrendiğimiz Neslihan'ın altın biriktirdiğini öğreniyoruz Aysun'dan. Neslihan, "Önceden biriktirme işi daha iyiydi. Şimdi zar zor bir tane alabiliyorum" diyor. Aysun ise "Ohooo, eskiden temizliğe giderken stiletto giyerdik, manken istemedik temizlikçi istedik derlerdi. Şimdi stiletto alacak paramız yok" deyip gülüyor.

'SİYASET YAPANLAR BİZİ AYIRSA DA ŞİDDET AYIRMİYOR'

Samuray kılıcı ile öldürülen kadından açılıyor konu. Aysun; "Bak işte siyaset yapanlar bizi ayırsa da şiddet uygulayanlar, katiller bizi ayırmadan öldürüyorlar. Bir de takım elbise giydi diye indirim bile yapıyorlar" diyor.

Yaşanan ekonomik sorunların bizleri birleştiren kısmını göremediklerini fark ediyoruz. Bunca sıkıntı, zam, zulüm karşısında ne yapmalıyız? "Birbirimize sarılmalı, güvenmeli, kenetlenmeliyiz" diyor.

'UN, ŞEKER ALMAKTA ZORLANIYORUM'

Derneğimize uzun zamandır kıyafet ve

onlar değil biziz

ekmek yardımı alan 28 yaşında bir çocuğu olan Döne, hamile olduğunu ve doğacak çocuğunun henüz bir beşiği olmadığını söyleyerek yardım istiyor: “Eşim tersane işçisi, vasıflı değil, faturaları bile zor ödüyoruz, eş dost sağ olsun yardım ediyor. Bazen un, şeker almaya bile zorlanıyorum; zamlar peş peşe geliyor.” İktidarın emekçilere bakışı ve doların yükselişini soruyoruz, “Dış güçler ülkeye düşmanlık yapıyor, büyümemizi istemiyor, kıskanıyorlar bu yüzden karşı gelmemeli kenetlenmeli yoksa daha kötü oluruz” cevabını veriyor.

Döne’yi uğurladıktan sonra yine ekmek almak için derneğe gelen başka bir kadınla sohbet ediyoruz. “Eşim kuran kursu hocası, asgari ücret alıyor, astımlı bir çocuğum var. SSK bazı ilaçları karşılamıyor bütün para ilaca gidiyor. Bu çocuğun daha iyi şartlarda daha iyi bir evde yaşaması lazım” diyerek endişesini dile getiriyor. Kötü yaşam koşullarına çare olanın ise daha fazla inançlı olmak, Allah’a sığınmak olduğunu söylüyor.

Görülüyor ki sorunlarımızın farkındayız ama yaşadıklarımızın nedenleri konusunda bizi yönetenlerin algı siyasetine halen açık olduğumuzu yaptığımız bu sohbetten çıkarıyoruz. Aslında tutunacak dalın onlarınki değil kendi dalarımız olduğunu anlayabileceğimiz güne kadar bu sorgulamaların devam etmesi gerektiğini anlıyoruz. Çünkü konuştuğumuz AKP’li kadınların yaşamlarında ekonomik gidişatının yükü çok ağır olsa da yaşamlarını zorlaştıran, yardıma muhtaç hale getiren koşullar ile ülke yönetimiyle bir bağını kurmaktan uzaklar. Bu bağı kurmak ve farkına varmak ise bugün yaşadığımız cendereden çıkabilmenin en önemli yollarından ve elbette hepimizin de sorumluluğu. Bu yüzden ayrışmadan birlikte konuşmak, tartışmak, yan yana gelmek, bu bağı kurmak ve teşhir etmek, bunu birbirimize sıkça hatırlatmak bu sorumluluğun da gerekliliklerinden.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Yufka dükkanından yoksulluk yansıması

Görsel: Pixabay

Kıvılcım EFTELYA Malatya

Güzün etkisinin yavaş yavaş sona erip kışın başladığı bu havalarda, soğuğu iliklerime kadar hissederek yürüyorum.

Derken bir dükkân gözüme çarpıyor. İçerisinin sıcak olduğu camdaki buğudan anlaşılan küçük sevimli bir yufkacı. Dükkâna girerken yufkacıyı işleten Fadime’nin de sıcaklığı yüzüme vuruyor. Kısaca meramımı anlatıyorum, o da gülümseyerek beni kırmıyor ve başlıyor konuşmaya.

İlk cümlesi yakıcı bir şekilde “Geçinemiyorum” oluyor. Ekmeğin temel malzemelerine gelen zamlarla birlikte ekmeğe de zam yapmak zorunda kaldıklarını söyleyen Fadime, “1 torba un 180 lira olmuş. Ekmeği 2 buçuk liradan satmayıp ne yapalım? Kalabalık aileler nasıl ekmek alsın? Biz 6 kişilik bir aileyiz. Ne pişiriyor sak onu eve götürüp yiyoruz. Dışarıdan bir şey alamıyoruz. Bulgurun kilos 10 lira. 6 kişilik bir aileye 1 kilo bulgur ancak yeter” diyor.

‘NEREDEYSE 1 SENEDİR PAZAR YÜZÜ GÖRMEDİM’

Dükkânı kiralık Fadime’nin. Kirası bir süredir birikmiş durumda. “Dükkânı çeviremiyorum. Aylık 750

lira kira. 3 aydır birikti veremedim.” Pazara ise hiç gidemediğinden bahsediyor: “Her akşam gidip 2 domates, 1 salatalık, 1 biber alıp onu salata yapıyorum. Neredeyse 1 senedir hiç pazar yüzü görmedim. Meyve alamıyorum. Binde bir, 1 kilo muz alırsam alıyorum o da çocuklar için.”

‘İŞTE BÖYLE HAYATIMIZ’

4 tane çocuğu olan Fadime hepsinin okuduğunu ama atanamadığını dile getiriyor: “80 puan aldı büyük oğlan; küçüğü de okulu daha bitirmede, 1 senesi var, müzik öğretmenliği okuyor. Biri de okulu bıraktı, boşta oturuyor benim yanımda. Küçüğü de bir ara isteydi Burger King’de. Onu da işten çıkardılar. Eşim köyde çiftçilik yapıyor. Hiç kazancı yok. Yazın kayısı oldu işte, birkaç kuruş ondan kazandı. Onunla da tarlayı temizledi. Motor aldık, motorun taksitine verdi. Şuna buna verdi, elde bir şey kalmadı. İşte böyle hayatımız” diyor iç çekerek.

“Et alabiliyor musunuz?” diye sorduğumdaysa basıyor kahkahayı, “Et nerede, tavuk nerede? Önceden 1 tavuk alıyorduk, şimdi onu da yapamıyoruz. Herkes öyle, ben yalnız değilim” diye belirtiyor.

Fadime’nin eşi ise emeklilikte yaşa takılanlardan. “Eşim BAĞ-KUR’lu. 3 senedir emekli olma yaşı-

nı bekliyor. 5 sene sonra emekli olabilecek, yani 60 yaşında. Eşim ‘5 sene daha yaşayabilecek miyim? Maaş aldığımı, maaşımı yiyebildiğimi görebilecek miyim?’ diye soruyor.”

‘BİZİM PARAMIZ ÇÖP OLDU’

Türk lirasının döviz kuru karşısında değer kaybetmesine ise Fadime, “Bizim paramız çöp oldu. Bir kıymeti kalmadı. 50 liraya bir market poşeti dolmuyor, poşetin dolması için 200-300 lira gerekiyor. Bir şeyin alınacağı yok. Bir kilo zeytin 40-45 lira, en kötü marka 5 kilo sıvı yağ 100 lira olmuş. En temel ihtiyaçlarımız bu kadar pahalıyken nasıl geçinelim?” diyor.

Bir umudum yok ama yine de sosyal aktivitelere katılıp katılmadığımı soruyorum. Tahminimde de yanılmıyorum. Fadime, “Paramız yok ki sinemaya, tiyatroya gidelim, dışarıda lokantaya gidelim. Şimdiye kadar 2 defa ilçede bir lokantada Kadınlar Matinesi vardı. Ona gittim. Birinde dükkân sahibi beni götürdü, diğerinde de kendim gittim. O gün de deprem olmuştu. Deprem olduğu zaman tam oradaydım, avizeler çok sallandı. Evimiz müstakil neyse ki depremde çok bir hasar almadı ama bak dükkân çok hasar aldı, duvarlar çatladı” diye anlatıyor eliyle dükkân duvarlarını göstererek.

Yarı dertleştirdiğimiz yarı da gülüş-tüğümüz sohbetimiz son bulurken Fadime’nin sıcaklığını da alıp içime, dükkândan çıkıyorum.

Fotoğraf: Kıvılcım Eftelya/Ekmek ve Gül

HPV aşısı ücretsiz olmadığında neler mi yaşıyoruz?

Sıla ALTUN
ODTÜ Öğrencisi

ODTÜ’de özellikle son dönemde HPV ve HPV aşısının daha sık bir şekilde tartışıldığını gözlemliyorum. Aşının oldukça pahalı olması ve devlet tarafından karşılanmaması elbette tartışmaların ana noktalarından birini oluşturuyor. Tartıştığımız kadarıyla bizim hayatımıza etkisi ise aslında bizler için ölümcül olabilecek bir hastalığın devlet eliyle önlenmemesiydi.

Konuştüğüm kadınlardan bir kısmı düzenli olarak Smear testine gitmeye çalışıyor ve aşı için para biriktirmeye çalışıyor. Ancak ekonomik krizin ve dolar kurunun artışının tuzu biberi olduğu yok-sulluk, bu arkadaşların kendi temel ihtiyaçlarını karşılamakta dahi zorlandığı ya da bazı ihtiyaçlarından kısıtıldığı bir durum yaratıyor. Hal böyle iken para biriktirmekte zorlanıyorlar, gönüllü eczacıların oluşturduğu aşı burslarına başvurmaya çalışıyorlar.

Virüsle nasıl karşılaştıklarına dair ise hikayeler birbirine oldukça benziyor. Konuştuğum kadınların bir kısmı birlikte olduğu erkeklerin onlara durumu anlatmaması ya da yalan söylemesiyle enfekte olmuş. Kadınlar belirtileri fark ettiğinde ya da birlikte olduktan kısa süre sonra erkeklerin “Ya grip gibi bir şey takma kafana” ya da “Daha hastaneye gitmedim ama bir şey yoktur” gibi söylemleriyle karşılaşmış. Bazı durumlarda bu kişiler kadınlara psikolojik şiddet uygulamış ve kadınları yalnızlaştırmaya çalışmış, kadınların hali hazırda içinde bulundukları karamsar durumu daha da pekiştirmiş. Kadınlar ise kendileri için tehlikeli olan bir virüsün bu şekilde önemsiz bir şeymiş gibi anlatılmasına, bunun üzerinden kendilerine yalan söylenmesine ve maruz kaldıkları şiddete karşı oldukça öfkeliydiler. Öfkelerinde de haklılar.

‘TESTE GİDERSEM AİLEM ÖĞRENİR Mİ?’ KAYGISI BÜYÜK

Kadınların endişeleri enfekte olmakla bitmiyor. Birçok kadının kafasında şu soru var: “Teste gidersem, aşı olursam ya da hastaneye bu sebeple gidersem ailem bunu öğrenir mi?” Gittikçe muhafazakarlaştırılan toplum ve tek eşli ataerkil ailenin kadınların üzerindeki baskısı kadınların kendi sağlıklarından endişe ederken bir yandan da aileden gelebilecek herhangi bir şiddete yönelik de oldukça fazlaca endişe duymasına sebep oluyor.

Bu yüzden enfekte olmuş ya da olmamış birçok kadın aşı ve tedavi için kendi kaynaklarını yaratmaya çalışıyor ve ne yazık ki bunun maddi ve psikolojik yükü altında ezilmeye başlıyorlar. Ancak kadınlar, bu maddi ve psikolojik yükü yırtabilmenin yolunu yine dayanışma ile buluyor. Aşı ve tedavi masrafları için arkadaşlarıyla dayanışıyor. Bu zorlu süreci yine yanlarındaki kadınlarla aşabiliyorlar. Bundan sonra ise bu dayanışmayı ücretsiz HPV aşısı için büyütmenin zamanı gelmiş gibi görünüyor.

‘ÖFKELİYİM ÇÜNKÜ HAKKIMIZ OLAN BİR AŞI İÇİN PARA BİRİKTİRMEM GEREKİYOR’

MERHABA,

Arkadaşlarımla sıkça tartıştığımız, ücretsiz olmasını devamlı talep ettiğimiz HPV aşısının önemini bu yaz yaşadığım can sıkıcı bir olayla daha da hissettim. ODTÜ’de okuyan bir öğrenci olarak bu konuda görece daha şanslıyız çünkü smear ve HIV testlerini okulda bulunan sağlık merkezinde anonim olarak yaptırabiliyoruz. Ancak HPV testine erişim sağlayamıyoruz. Sağlık merkezi bu noktada başka kurumlara yönlendiriyor ve buralarda testler maalesef anonim olarak uygulanmıyor.

Aynı zamanda, yaşadığım olayın tatsız olmasının sebeplerinden biri, HPV testinin olmamasının dışında, okuldaki sağlık merkezindeki personelin yaptığı rutin kontrollerde gelen bireylere karşı tutumu. Zaten gergin bir şekilde gittiğim kontrolde, karşımdaki hekimden bir şekilde azar işitince doğal olarak gerginliğim daha da arttı. Sonuç olarak, okulda bir şekilde smear ve HIV testlerini oldum ancak anonim kalmayacağını bildiğim ve cinsel hayatım konusunda nutuk atılmasını duymaya hazır olmadığım için HPV testi olamadım. Ben de, bu olaydan sonra aşı

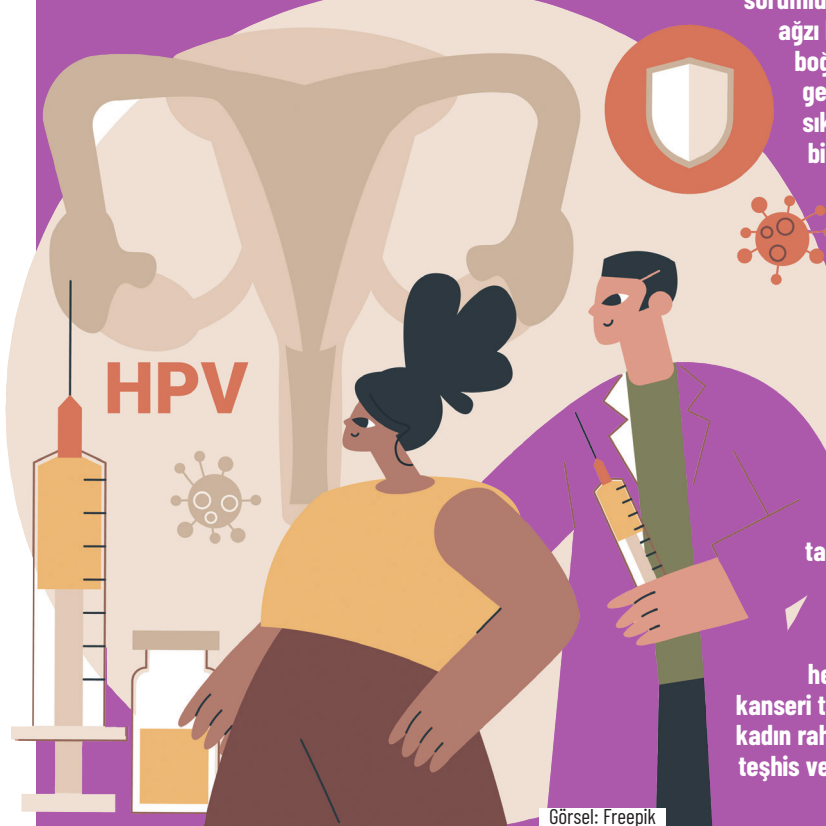
için para biriktirmeyi kafama koydum. Görece açık fikirli olarak düşündüğüm ailemden HPV aşısı için destek olup olmayacaklarını sorduğumda, cinsel olarak aktif olamayacağımı/olmamam gerektiğini düşündüklerini ve HPV aşısının sadece cinsel olarak aktif bir hayata sahip insanlara gerekli olduğunu düşündüklerini fark ettiğimde bu çabamdan vazgeçtim.

‘AŞI İÇİN PARA BİRİKTİRİYORUM’

Şu an, her ay bir şekilde arttırdığım parayla aşı olmak için bir şekilde para biriktirmeye çalışıyorum. Öfkeliyim, çünkü sağlık sistemi içinde karşımdaki hekim tarafından yargılanıyorum. Öfkeliyim, çünkü ailem toplumun çoğunluğu gibi açık fikirli görünse de konu cinsellik olunca gayet muhafazakar davranıyor ve toplumda cinsel sağlık eğitimi yetersiz olduğu için bu alana dair yanlış bilgi sahibi. Öfkeliyim, çünkü her ay zaten zar zor geçiniyorken bir yandan ücretsiz olmasının en temel hakkımız olduğu bir aşı için para biriktirmeye çalışıyorum.

Doru
ODTÜ Öğrencisi

HPV AŞISI YILDA 250 BİN KADININ HAYATINI KURTARABİLİR!

Human Papilloma Virüs (HPV), deriyi ve mukozaları enfekte eden, yaklaşık 200 farklı çeşidi olan bir virüstür. İç ve dış genital organları, anal bölgeyi, deriyi ve ağız ile boğazı etkileyebilirler. Yaygın şekilde zannedilen aksine, hem kadınlara hem erkeklerle bulaşır. Yaklaşık 15 türü “yüksek riskli” olarak bilinir çünkü kanser öncesi lezyonların ve hatta bazı kanserlerin sorumlusudurlar. Bu kanserlerden bazıları rahim ağzı kanseri, anüs kanseri, penis kanseri ve boğaz kanseridir. Başka çeşit HPV’ler ise genital siğillere yol açar. HPV dünyadaki en sık görülen cinsel yolla bulaşıcı hastalıklardan biridir. Cinsel anlamda aktif olan insanların yüzde 80’i, yarısından fazlası 15 ile 24 yaş arasında olmak üzere HPV tarafından enfekte edilir. Bu kişilerden yüzde 90’ı, 1-2 sene içerisinde bağışıklık sisteminin yeterliliği sayesinde kendiliğinden virüsü vücutlarından atarlar. Virüs çoğu zaman belirti göstermez, bu durumda farkında olmadan başkalarına bulaştırılabilir. Rahim ağzı kanserlerinin yüzde 99’u HPV enfeksiyonu sebebiyle oluşur. Kanser riskinizi düşürmek için düzenli bir tarama gerçekleştirmek önemlidir. HPV’nin en sık yol açtığı kanser ise rahim ağzı kanseridir.

Dünya Sağlık Örgütü’nün verilerine göre her yıl dünyada 500 bin kadına rahim ağzı kanseri tanısı konuyor ve her yıl yaklaşık 250 bin kadın rahim ağzı kanserinden ölüyor. Oysa erken teşhis veya aşıyla bu ölümlerin önüne geçilebilir.

Görsel: Freepik

Bir filmin düşündürdükleri: GREV

Geçtiğimiz günlerde sendikamız Birleşik Metal-İş'in düzenlemiş olduğu etkinlikte Grev filmi izlemek için metal işçisi birçok kadın ile yan yana geldik. Osmanlı döneminde ipek kozalarında çalışan kadın işçilerin çalışma ve yaşam koşullarıyla birlikte verdikleri mücadeleyi anlatılıyor film. Filmde anlatılan o dönemin koşulları, bugün de bizim yaşadıklarımızda karşılık buluyor.

O dönemde de açlık ve yoksulluk varmış, şu an içinden geçtiğimiz dönemde yine açlık ve yoksulluk var misal. O zaman sadece boğazından geçecek bir ekmek vardır ya onun için çalışmışlar, ee şimdi de aynı. O dönemde de kadınlar bu zorlu koşullara karşı en önde mücadele bayrağını ta-

şıyormuş, bugün gibi.

Filmde çalışan kadınların hepsi Rum ve Ermeni. Sonra, artık yoksulluk o kadar derinleşmiş ki Müslüman kadınlar da çalışmaya başlamışlar. Ama köylüler o kadar aç ve yoksulluk içinde ki, bununla birlikte verem, kolera gibi salgın hastalıklar da çok yaygınlaşmış. 16 -18 saat çalışıyorlar ve evlerine gidip yemek bile yiyemiyorlar. O kozaları kazanların içinde kaynatıyorlar. Vücutları yan-

Filmi izledikten sonra bugün çalışma ve yaşam koşullarımıza baktığımda mücadeleden asla geri durmamam, durmamamız gerektiğini bir kez daha gördüm.

biz de birleşeceğiz. Nerede bu enter-nasyonal?" diye sesleniyor. Kadın işçiler, bir yandan patronun

miş kadınların sıcak buhardan. Grev kararı, kadın işçilerin bu çalışma ve yaşam koşulları altında bir de dip dibe çalıştığı kız kardeşlerini gözlerinin önünde kaybetmeleriyle alınıyor. Filmin bir sahnesinde kadın oyuncu: "Siz demiyor musunuz

bre, dünyanın bütün işçileri birleşin, o zaman

işçilerin ürettiği emek gücüne muhtaç olduğunun farkına varmaya ve bu fikri de örgütlemeye çalışıyorlar.

Hatta bir işçi şöyle diyor: "Ben iyi bir işçiyim, çünkü hastalanmıyorum. Ve bana ihtiyacı var." İşte bunu söylerken de içinden geçen sürecin etkilerini filmde görebiliyoruz. Ve kadınlar 22 gün greve çıkıyorlar...

Filmi izledikten sonra bugün çalışma ve yaşam koşullarımıza baktığımda mücadeleden asla geri durmamam, durmamamız gerektiğini bir kez daha gördüm. Açlığa, yoksulluğa, eşitsizliğe karşı kadınlar olarak yan yana gelince nasıl da dört elle sarılıyoruz zorlukların gırtlığına!

*Metal işçisi bir kadın
Tuzla/İSTANBUL*

Hemşirenin 'yeni' görevi: Refakatçiye çıkmak taşımak!

O gün yine nöbetimin iyi geçmesini dileyerek işe gitmiştim. Sanki iyi dileklerde bulunan ben değilmişim gibi yoğun bir nöbet

teslim almıştım. Akşam rutin hasta takipleri tedavileri derken zaman

geçmişti. Sıkıntısı olan bir hastanın odasındayken telefon ısrarla defalarca çalınca bakmak zorunda kaldım. Maalessif benden başka bakabilecek yoktu. Bazen "Neden hemşire oldum?" diye kendime kızardım. "Başka meslek mi yoktu?" diye. Zamanın koşulları, ailemizin maddi olanaksızlıkları, kısa yoldan iş sahibi olmamız için en iyi imkandı. Daha 14 yaşında anne babaya ihtiyacım olduğu

zaman yatılı okula gitmiştim. Okuldaki arkadaşlarım annem babam olmuştu. Çok eskilere gidip hüznüldüm biraz. O günlere dönmek ister miyim bilmiyorum ama dönecek olsam tembellik yapmaz derslerime çok çalışır, farklı bir meslek için uğraşırdım. En azından uykularımın

daha düzenli olacağı yani gece mesaisinin olmadığı. Bu satırları yazarken yarın nöbete gidecek olmanın huzursuzluğunu yaşıyorum.

Ben yine o günkü nöbetime döneyim, hani telefon çalmıştı ya arayan bir

beyefendi adını soyadını söyledi. "Buyurun nasıl yardımcı olabilirim?" dedim 827 No'lu odada hastasının olduğunu söyledi. Burasının 7.kat olduğunu ve bu katta çalıştığımı söyledim. "Siz beni tanımadınız sanırım, ben şu kişiyim, herkes bizi tanır. Sizden bir şey isteyeceğim. 827 No'lu odada yakınım yatıyor,

çakmak götürür müsünüz?" dedi. "Ben bu katta çalışıyorum, servisimi bırakamam ve personelimi de yok, ayrıca çakmağım da yok" dedim. Birilerinin benimle oyun oynadığını zannettim. Adam ısrarla çakmak götürmemi istiyor ve "Hesabınıza şu

kadar para yatırım" diyor. Kesin hastalıklı bir kişi, canı sıkılıyor diye düşündüm ve telefonu kapattım. Yukarı servise çıktım, arkadaşlara durumu anlattım. Hasta yakını çakmak istemiş, arkadaşlar çakmak olmadığını söylemişler ve o da yakınına söylemiş "Başhekime şikâyet edeceğim" diye. Ben de hasta yakınının yanına gittim, sakın bir yapıya sahibimdir sabrım zorlanmazsa. "Geçmiş olsun, size çakmak mı lazım, benim görevlerim arasında çakmak bulmak yok, ikincisi hastanede sigara içilmesi yasak. Bakın çocuğunuzu oksijen veriliyor. Üçüncüsü kantinden bu ihtiyacınızı karşılayabilirsiniz" dedim ve ayrıldım.

Görev tanımı olmayan mesleğime her gün tanımsız görevler ekleniyor. Artık görevimiz arasına refakatçilere çakmak sağlamak da eklendi demek! Bu yaşadığım olaya güldüm ve arkadaşlarıma anlatarak onların da gülmesine vesile oldum. En azından şiddetin yanında sözel şiddete de maruz kalıyoruz. Arkadaşlarıma sesleniyorum: Yanınızda çakmağınız olsun. Sizden de isteyebilirler. Hizmette sınır yoktur ve yüzünüz hep gülsün.

*Sakine DOĞAN
Malatya*

Kurtulma imkanı olan hangi kadın katlanır şiddete?

Merhaba hepinize. 2 yıldır Ekmek ve Gül'ü takip ediyorum ve ülkede adı olmayan bir kadın olarak, yaşadığım bir süreci dergimizle ve okuyucularıyla paylaşmak istiyorum.

Her boşanmak isteyen kadın gibi ben de 8 aydır bir mücadele içindeyim, bu aslında 20 yıllık bir mücadele. İstemediğim bir evliliği sürdürme mecburiyeti yaşıyorum. Çünkü ne aile

ne devlet desteği var ve bu nedenle ayrı eve çıkmak, yeni bir düzen kurmak mümkün değil. Zorlu şartlar altında devam ettiğim bir evlilikten, kayın-

valide baskısından, ihanetlerden, psikolojik şiddetten kurtulmak istemenin bedeli olarak bir de toplumsal baskılar, yalnızlaştırma, "Yapamazsın, edemezsin"ler giriyor devreye. Haksız da değiller evet, çünkü "Nasıl yapacağım?" sorusu giriyor devreye. Ev kirası, depozito, nakliye... Her şeyi yapacak gücü buluyorum, "Ek işte bile çalışırım, kimseye muhtaç olmam" diyorum. Bu sefer peşinden "Nasıl olacak mesai saatleri, çocuklarım var, onların sorumluluğu var?" sorusu geliyor. Hep şunu duyuyorum eskilerden, "Evlilikler uzun sürerdi, şimdiki kadınlar hiç tahammül etmiyor". Evet eskiden kadınlar şu an benim yaşadığım sıkıntıları daha ağır şartlarda yaşadılar ama onlar okutulmadı, çalıştırılmadı, baskı altında kaldı. İmkânları olsaydı hangi kadın buna katlanırdı. Yaşadıklarım ağır ve yaşayacaklarım da öyle olacak gibi duruyor. Ama ben Ekmek ve Gül'ü takip ettiğim 2 yıllık süreçte öğrendim ki kadın dayanışmasının aşamayacağı hiçbir şey yok. Önümde bir süreç var ve bunu kız kardeşlerimle el ele verip dayanışmayla aşacağıma inanıyorum.

*Serpil KARAKAYA
Antalya*

Dayatılana kafa tutan bir kadının hikayesi:

ÜLKER ABLA

Zeliha KRAL

“Etrafta kadınlar olunca dünya daha güvenilir bir yer gibi geliyor.” (s.61)

Burası kadınların bedeni ve yaşamı üzerinde söz söyleme hakkını kendinde görenlerin ülkesi. Burası erkekler tarafından öldürülen kadınların ülkesi. Burası “şimdilik diri” olduğuna sevinen kadınların ülkesi.

“Anlatılmaya değer bir şeyler varsa bu, her zaman emek verenlerin hikayesidir” diyor Şahiner bir söyleşisinde. Ve bir diğerinde ekliyor, “Arada kalmışlıkların getirdiği ikilemler sonucu kendi yolunu arayan kadınlara, onları yazarak yarenlik etmek istedim.”

“Gülmek dediğin ağlamanın bir çeşidi. Bir derdin içindeyken komik şeyi işaret edenlere bak misal, içinden en çok o ağlıyor.” (s.41)

İşte Seray Şahiner tüm bu kaygı ve farkındalık ile yine oturmuş masaya, almış kalemi eline, ses vermiş kadınlara. 2014 yılında kaleme aldığı Antabus adlı romanında kullandığı yan karakter Ülker Abla’yı bu kez başkarakter yapıp başlatmış konuşmaya. Ama ne konuşturma.

Kadınların sınıfsal meseleleri üzerinden, bilinç akışından ziyade iç seslerini görünür kılmaya çalışan cümlelerle karşılaşırız eserde. Aynı zamanda günümüz Türkçe Kadın Edebiyatı’na toplumcu gerçekçi öğeler ekliyor Şahiner. Ülker Abla da bu temada yarattığı kadınlardan biri.

ŞİMDİ NE YAPACAK ÜLKER ABLA?

Ülker, babasından yediği dayaktan kurtulmak için evliliği kurtuluş olarak görmüş nice ka-

“Ülker Abla, kendi ütilediği takım elbiseyle iyi hal indirimi alacak o kocaya kafa tutandır! Ülker abla kimliksiz kadınların kimliğidir...”

dından biri. Ancak kocasından yediği dayaklar babasını mumla aratacak cinsten(!) Evliliğinde bir oğlu olduğu için yirmi yıl boyunca sistematik dayığa katlanmış, ancak oğlunun askere gitmesiyle birlikte kapıyı vurup çıkacak güce de sahip. Ama ne güç.

Evden kaçtıktan sonra kapısını çalacağı tek bir dost, borç alacağı bir tanıdık, geceyi geçirebileceği bir akrabası yok tabii. Buraya kadar hikâye çok tanıdık değil mi? E şimdi ne yapacak Ülker Abla? Basıp gidecek hastaneye, biri kıyıda köşede bir parça simit unuttuysa yerim de karnım doyar diye. O sırada insanların kan verme odasından ellerinde çubuk kraker ve meyve suyuyla çıktığını görünce atacak kendini odaya, kan verip bir yandan hayrını işlerken, diğer yandan önce sedye dinlenmiş olmanın ardından da çubuk kraker ile meyve suyunun verdiği tokluğun tadını çıkaracak. Ama her gün kan veremez ve kimlik gerektiren bir yere kocasının onu bulma ihtimaline karşı başvuramaz.

Tam bu noktada doğar hastanede kayıt dışı barınmak için kimsesiz hastalara refakatçi olmak fikri. Ülker Abla o günden bu yana profesyonel refakatçi. Ama ne refakatçi.

Hastanede oda oda refakatçi ihtiyacı olan var mı diye dolaşır önce. Sonra bir kimsesiz bulunca atar kendini hasta yatağının yanındaki refakatçi koltuğuna. Artık gelsin metal tabldotda sıcak yemekler, doyunsun Ülker’in karnı. Hastası taburcu olunca hoooooop yeni bir hasta arayışı. Ülker artık bu döngünün bir parçası. Ama ne döngü.

KİMLİKSİZ KADINLARIN KİMLİĞİ

Ülker Abla... Baba dayağından kaçıp kocaya sığınan sınıf arkadaşımızdır. Koca dayağından kaçıp, faş olurum korkusuyla Kadın Sığınma Evleri’ne bile sığınamayan karşı komşumuzdur. Ev içi şiddete yıllarca katlanan annemizdir. Gidecek yeri, çalacak kapısı olmayan, “kimliğim açığa çıkar” korkusuyla bir işe giremeyen ablamızdır. Geceleri yolda yürürken “başıma bir şey gelmesin”

diye telefonla konuşuyormuş gibi yapan kuzenimizdir. Eteğinin altına giyecek iç çamaşırı olmadığına “tacizi haklı kırlarlar” diye çekinip sokağa çıkamayan iş arkadaşımızdır. Sadece evladı için yaşamayı göze alan ninemizdir. Gazetelerin üçüncü sayfalarına düşeceği günü bir korku gibi yüreğinde taşıyan üst kat komşumuzdur. Kendini korumak, delirmemek ve hayatta kalmak için küfrü diline sakız gibi dolayan teyzemizdir. Bize “Şöyle yaşayın” diye gösterdikleri hayat ile, “dayatılan hayat”ın aynı olmadığını gözler önüne seren kız kardeşimizdir. Kendi ütilediği takım elbiseyle iyi hal indirimi alacak o kocaya kafa tutandır! Ülker abla kimliksiz kadınların kimliğidir.

Ama ne kimlik!

“Hayır, o pezevenk, benim halimi harap edip benim ütilediğim takım elbiseyle iyi hal indirimi almaz.” (s.78)

“Bazı kadınlar için en ölümcül hastalık evlilik.” (s.105)

